

Zo života SLASPO

Podpis kolektívnej zmluvy. Zľava podpredseda odborového zväzu Ján Bánik, predseda zväzu Svetozár Michálek, prezident asociácie Torsten Leue a generálna riaditeľka asociácie Jozefína Žáková. Stojaci tajomník pracovnej skupiny pre kolektívne vyjednávanie Milan Daráš.

Prezídium a predsedovia sekcií

Pri vstupe do nového roka sa členovia prezídia SLASPO stretli s predsedami sekcií a sekretariátom asociácie. Vyhodnotili prácu v roku 2009 a hovorili o úlohách na rok 2010.

Prezident Torsten Leue a generálna riaditeľka Jozefína Žáková poďakovali prítomným za ich prácu a do roka 2010 im zaželeli veľa úspechov. Vpravo tlmočnica Stanislava Bošiaková.

Asociácia u guvernéra NBS

Už pár dní po vymenovaní prijal guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch vrcholných predstaviteľov Slovenskej asociácie poisťovní. V utorok 19. januára ho navštívil prezident asociácie Torsten Leue. Vo štvrtok 21. januára sa stretol s generálnou riaditeľkou Jozefínou Žákovou.

Hovorili o dohľade nad poisťným trhom v národnom a európskom kontexte a spolupráci oboch inštitúcií pri tvorbe legislatívy a vhodného prostredia pre podnikanie na poisťnom trhu a ochranu spotrebiteľa. Viac v rozhovore s guvernérom na s. 2 a 3.

Na stretnutí guvernéra NBS Jozefa Makúcha a Jozefínou Žákovou sa zúčastnila aj riaditeľka odboru regulácie a metodiky riadenia rizík NBS Júlia Čillíková (v strede).

Predsedom sekcií sa za celoročnú prácu manažéri poďakovali malým darčekom. Sprava predsedníčka sekcie neživotného poistenia Andrea Sikorová, predseda sekcie pre boj s poisťovacími podvodmi Branislav Kozmer, zľava manažéri sekcií Eva Jacková a Milan Daráš.

Kolektívna zmluva vyššieho stupňa

Predstavitelia Slovenskej asociácie poisťovní podpísali 9. februára 2010 so zástupcami Odborového zväzu peňažníctva a poisťovníctva kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa. Podpisom zmluvy sa zavrhli vyše roka trvajúce vyjednávanie o jednotlivých ustanoveniach zmluvy.

Na vyjednávanie zriadila generálna riaditeľka asociácie pracovnú skupinu zloženú z odborných pracovníkov členských poisťovní asociácie.

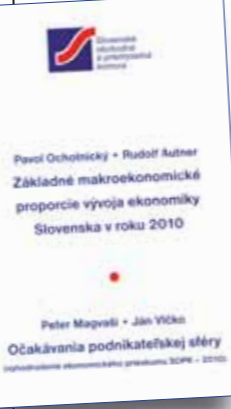
Kolektívna zmluva má platnosť do konca roka 2012. To však neznamená, že kolektívne vyjednávanie na najbližšie tri roky sa skončilo. Zmluvné strany sa budú k zmluve vracat' minimálne raz do roka a podľa potreby môžu zmluvu kedykoľvek doplniť dodatkom.

Na účinnosť kolektívnej zmluvy sa vyžaduje jej uloženie na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR a oznámenie o jej uložení v oznamovacej časti Zbierky zákonov.

Jednotlivé časti kolektívnej zmluvy sú pôsobnosť a záväznosť, činnosť odborových organizácií, kolektívne pracovnoprávne vzťahy, odmeňovanie, pracovný čas a doba odpočinku, sociálna starostlivosť, riešenie sťažností a pracovných sporov.

Recenzia

Pavol Ochotnícký, Rudolf Autner Základné makroekonomické proporcie vývoja ekonomiky SR

Slovenská obchodná a priemyselná komora, Bratislava 2010, 104 strán

Najmä v krízovom období je pre podnikateľov dôležité, aby mali predstavu o makroekonomických procesoch, vývoji rozpočtovej politiky, perspektívach trhu práce, zahraničnom obchode a menovej politike. Poznanie situácie a trendov pomáha správne sa rozhodovať. Hoci sa svetová ekonomika v posledných troch rokoch podstatne zmenila, podlieha novým faktorom, dlhodobé tendencie v technickom pokroku, globalizácii a vedomostnej ekonomii sú zrejme, menia sa len formy a možno čas.

Autori charakterizujú externé faktory, ktoré pôsobia na ekonomiku Európskej únie – hospodársku recesiu, vysokú averziu bankového sektora k riziku, nižšie ceny ropy a niektorých komodít, deflačné tlaky a dynamiku niektorých veľkých ekonomík z tzv. emerging markets. Predpokladajú, že sa nenaplní pesimistický scenár recesie s dvojím dnom (recesia W). K ďalšiemu dnu recesie by nemalo viesť utlmenie vládnych stimulov. Mierne optimistický výhľad naznačuje vývoj tzv. predstihových ukazovateľov v eurozóne (nové objednávky, ekonomický sentiment). Analyzujú sa tu výhľady európskeho trhu práce a inflácie. Výraznejšie známky oživenia sa očakávajú v druhej polovici roka 2010. Limitujúcimi faktormi bude stagnujúci trh práce, slabá investičná aktivita v podnikateľskom sektore a averzia bánk k riziku.

Rok 2009 autori hodnotia ako najťažší počas existencie samostatnej SR. Na pokles produkcie mala veľký vplyv neočakávané silná recesia na európskych trhoch. Od druhého štvrtroka produkcia mierne rástla, tento trend pokračuje aj v roku 2010. V druhej polovici roka autori očakávajú výraznejšie známky oživenia. V rokoch 2010 a 2011 bude však postupné a pomalé. Na raste sa bude podieľať predovšetkým domáci dopyt, príspevok čistého exportu bude v roku 2010 neutrálny. Podstatným prvkom je zlepšovanie štruktúry slovenskej ekonomiky. V závere autori konštatujú, že štruktúra ekonomiky sa ukazuje ako zraniteľná, a to aj vzhľadom na automobilovú orientáciu. Sú tu riziká energetické, musia sa prehodnotiť dlhodobé stratégie. Slabinou je školstvo, jeho previazanie na potreby verejného a súkromného sektora. Východiskom je dynamická implantácia Lisabonskej stratégie, jej premietnutie do kvality vzdelávacieho procesu, výskumu, výdavkových politík verejného sektora, aby smerovali najmä k tvorcom inovácií a nových podnikateľských nápadov. Súčasťou publikácie je vyhodnotenie prieskumu medzi členmi SOPK. Respondenti hodnotili podnikateľské prostredie a jeho prvky – legislatívne prostredie a opatrenia vlády. Vyjadrili sa aj k využívaniu finančných zdrojov EÚ a dopadom hospodárskej krízy.

Ivan Podstupka

Jazykové okienko

Postavenie skratky vo funkcii prívlastku

Pri sledovaní písomných jazykových prejavov si môžeme všimnúť, že postavenie skratky vo funkcii prívlastku pri nadradenom podstatnom mene nie je vždy rovnaké. Niektorí autori písomných prejavov kladú skratku za nadradené podstatné meno, napr. *smernica EÚ*, iní ju kladú pred nadradené podstatné meno, teda *EÚ smernica*. Pozrime sa, aké všeobecné zásady platia pri používaní skratky vo funkcii prívlastku. Skratku vo funkcii prívlastku píšeme pred nadradeným podstatným menom vtedy, keď skratka zastupuje prídavné meno. Ak však skratka zastupuje podstatné meno alebo združené pomenovanie, ktorého jadrom je podstatné meno, vtedy stojí za nadradeným podstatným menom. Ukážeme si to na skratkách *TV* a *STV*. Skratka *TV* môže zastupovať podstatné meno *televízia* vo funkcii nezhodného prívlastku, v takom prípade stojí za nadradeným podstatným menom. Napríklad spojenie *program TV* čítame ako *program televízie*. No skratka *TV* môže zastupovať aj prídavné meno *televízny*. V takom prípade skratka *TV* stojí pred nadradeným podstatným menom vo funkcii zhodného prívlastku. Spojenie *TV program* čítame ako *televízny program*. Skratka *STV* zastupuje názov *Slovenská televízia*. Jadrom tohto názvu je podstatné meno *televízia*, preto skratka *STV* môže byť iba vo funkcii nezhodného prívlastku a musí stáť za nadradeným podstatným menom. Napríklad spojenie *program STV* čítame ako *program Slovenskej televízie*. Opačné poradie jednotlivých častí spojenia, teda *STV program*, by sme museli čítať ako *Slovenskej televízie program*, čo nezodpovedá gramatickým zásadám platným v slovenčine, preto takéto postavenie skratky *STV* nie je správne. Aj v príklade uvedenom na začiatku je správne poradie nadradené podstatné meno *smernica* a za ním skratka *EÚ*, ktorá zastupuje združené pomenovanie *Európska únia*, teda *smernica EÚ* (t. j. *smernica Európskej únie*). Rovnako treba postupovať aj pri iných skratkách zastupujúcich združené pomenovania.

PaedDr. Matej Považaj, CSc.
Jazykovedný ústav L. Štúra SAV

Hľadáme sprostredkovateľov poistenia

INSIA je spoločnosť, ktorá podniká v oblasti sprostredkovania poistenia na základe povolenia NBS č. EUP-000921. Vzhľadom na narastajúce aktivity hľadáme nových sprostredkovateľov poistenia.

Sprostredkovateľ poistenia

Ponúkame :

- nových klientov do Vašej správy
- možnosť prevodu a garanciu kmeňa
- unikátny software pre profesionálnu prácu (www.insia.sk/yeti) online prístup k informáciám z trhu aj v mobile
- zmluvy so všetkými slovenskými i zahraničnými poisťovňami
- podporu a zázemie popredného poisťovacieho makléra
- zaujímavé provízie

Naša spoločnosť je na trhu od roku 1992. Služby poisťovacieho makléra poskytujeme právnickým osobám a občanom.

Pokiaľ Vás táto ponuka spolupráce s našou spoločnosťou zaujala, kontaktujte nás prosím.

INSIA a.s.
Tel.: 041 7645 898
Mobil: 0903 500 080
E-mail: info@insia.sk

www.uspesnymakler.sk

Poistné rozhľady 1/ 2010

EV 2935/09

Vydáva
Slovenská asociácia
poistovní ako odborný
dvojmesačník slovenského
poistovníctva

Vedúci redaktor
Ing. Ivan Podstupka

Členovia redakčnej
rady
JUDr. Jozefína Žáková
(predsedníčka)
Ing. Vladimír Bakeš
Mgr. Júlia Číllíková
JUDr. Imrich Fekete, CSc.
JUDr. Dušan Katonák
Prof. Ing. Anna Majtánová, PhD.
Mgr. Lucia Muthová

Cena ročného predplatného
(šesť čísiel) je
9,00 € / 271,50 Sk
do zahraničia 24,- €
alebo 792,- Sk.
Jednotlivé číslo
1,53 € / 46,- Sk

Adresa
Slovenská asociácia
poistovní
Drieňová 34
P. O. Box 51
820 09 Bratislava 29

Telefón
02 / 4342 9985
fax
02 / 4342 9984
e-mail
ivan.podstupka@slaspo.sk
www.slaspo.sk

Typografia, prepress
Karol Rosmány
MONADA atelier s. r. o.

Tlač
NEUMAHR tlačiareň, s. r. o.
Bratislava

Obsah Contents

02

Rozhovor

Interview

Zodpovednosť a právomoci musia byť v rovnováhe
Responsibility and Competency Have to Be in Balance

04

Teória a prax

Theory and Practice

Rezervy a opravné položky finančných inštitúcií
z daňového hľadiska
*Reserves and Discretionary Remedies of Financial
Institutions from Tax Point of View*

Vývoj českého poistného trhu
Czech Insurance Market Development

09

Z koncernov

Inside Look into Concerns

VIG - výhoda veľkého priestoru
VIG - Great Space Advantage
Poistovňa Allianz dobýja americký trh
Allianz Insurance Company Conquers American Market
Generali PPF Holding čelí poistným podvodom
Generali PPF Holding Faces Insurance Frauds

11

Štatistika

Statistics

12

Európska únia

European Union

Francúzsky komisár chce regulovať trh efektívne
*French Commissioner Wants to Create Efficient
Market Regulation*
Problémy s jednotným európskym platobným priestorom
Single Euro Payments Area Problems

14

Poistovníctvo vo svete

Insurance around the World

Bude z kuriozity poistovací precedens?
Will the Curiosity Turn into Precedent Insurance?
Nižšie straty Munich Re
Lower Munich Re Loses

15

Svetová kríza

World Crisis

Príliš veľké, aby padli
Too Big to Fall
Liečba verejných financií nestačí
Public Finance Therapy is not Enough

16

Resumé v angličtine

English Résumé

Editoriál

Stabilizovať Pakt (ne)stability

V januári nastúpil do funkcie v poradí štvrtý guvernér Národnej banky Slovenska, Jozef Makúch.

Pre poistovákov človek nie neznámy, počas celej existencie Úradu pre finančný trh bol na jeho čele. Rozhovor sa sústreďuje na otázky dohľadu v kontexte očakávaných zmien, predovšetkým v dôsledku implementácie Solvency II a formovania novej architektúry dohľadu.

Bilióny eur stála pred poldruha rokom štáty, teda daňových poplatníkov, záchrana bánk a poistovní, aby sa zachránil svetový finančný systém. Nevyčísliteľné škody spôsobila hospodárska kríza, ktorá nasledovala finančnú krízu. Po hasení akútneho stavu prichádza na program vytváranie systému, ktorý nebude vytvárať vecné ohniská krízy. Jeho súčasťou je zoznam finančných inštitúcií, ktoré sú príliš veľké a dôležité, aby ich štát nechal padnúť. Je to evidentne netrhový prístup, ale Rada finančnej stability, ktorá vznikla na základe politického rozhodnutia G20, nemá za úlohu sledovať čistotu princípov, ale funkčnosť a stabilitu svetového finančného systému. Do zoznamu sa dostalo 24 bánk a šesť poistovní. Pozoruhodná je štúdia riaditeľa ekonomickej sekcie Centra pre európska politické štúdie Daniela Grosa. Analyzuje skupinu PIGS a poukazuje na zásadné rozdiely medzi Gréckom a Portugalskom na jednej strane a Španielskom a Írskom na druhej. Gros zdôrazňuje, že pri udržateľnosti verejných financií rozhoduje nielen rovnováha verejných zdrojov, ale stav všetkých zdrojov krajiny.

Rozpočtové hospodárenie členskej krajiny eurozóny nie je len jej vecou, týka sa všetkých členov. Ak je v lodi pod čiarou ponoru diera, dosť málo záleží na tom, v ktorej kajute. Trestuhodný bol blahosklonný prístup ECB a členských štátov, keď po prijatí Grécka dodatočne prišli na to, že skutočné čísla sú podstatne horšie. Už to mohlo byť varovaním a podnetom na dôkladné sledovanie vývoja. A teraz je eurozóna prekvapená z 13-percentného deficitu verejných financií. Možností na utesnenie veľkej diery v gréckej kajute je viac, určite sa to podarí. Grécko je malá krajina. Ale čo bude s eurom, ak sa verejné financie dostanú do krízy vo Francúzsku, či Taliansku? Pakt stability a rastu povoluujúci maximálne trojpercentný deficit je po porušovaní dokonca aj jeho hlavnými iniciátormi v prvej polovici desaťročia, Nemeckom a Francúzskom, a najmä po všeobecne vysokých deficitoch v dôsledku kríz v podstate už len na papieri, nové mechanizmy sú potrebné.

Ing. Ivan Podstupka
vedúci redaktor Poistných rozhľadov

Boli ste prvým a jediným predsedom Úradu pre finančný trh, ktorý sa začlenil do NBS. Ako s odstupom času hodnotíte integráciu dohľadu na Slovensku?

Integrácia dohľadu sa aj s odstupom času ukazuje ako správne rozhodnutie.

Slovenská asociácia poisťovní je reprezentantom poisťného trhu už vyše 15 rokov. Celý čas sa snažila byť korektným partnerom regulátorovi aj dohľadu. V posledných desiatich rokoch ste to mali možnosť sledovať zblízka. Ako hodnotíte spoluprácu so SLASPO a aké sú vaše očakávania do budúcnosti?

Doterajšiu spoluprácu so SLASPO hodnotím pozitívne a dúfam, že takto budeme spolupracovať aj naďalej. Vzhľadom na skutočnosť, že tak trh, ako aj dohľad a regulátor majú odlišné úlohy, je pochopiteľné, že na množstvo vecí môže existovať odlišný názor. To je prirodzené. Považujem však za principiálne dôležité o týchto názoroch diskutovať.

NBS sa stala našim dohľadným orgánom v roku 2005. Hneď od začiatku váš predchodca Ivan Šramko pozýval vrcholných predstaviteľov poisťovní na pravidelné stretnutia na pôde NBS. Z hľadiska nášho sektora tieto stretnutia upevňovali spoluprácu a boli pre nás významným zdrojom informácií. Budete v tejto praxi pokračovať alebo budete voliť iný spôsob komunikácie?

Pravidelné stretnutia s najvyššími predstaviteľmi jednotlivých segmentov finančného trhu považujem za veľmi užitočnú platformu na výmenu informácií. Sú pre nás príležitosťou prezentovať náš pohľad na trh, zhrnúť pohľad na trh za predchádzajúce obdobie a poskytnúť informácie o pripravovaných zámeroch, zmenách a novinkách v danom segmente. Určite, tak ako doteraz, to nebude jediný spôsob komunikácie. Ale, ako som už povedal, považujem ho za veľmi užitočný a som rád, že aj vaše vnímanie týchto stretnutí je podobné.

Poisťovníctvo sa pripravuje na implementáciu smernice Solvency II do slovenskej reality. Asociácia je pripravená spolupracovať s NBS ako dohľadom a s ministerstvom financií ako regulátorom na príprave nového zákona o poisťovníctve. Je si však vedomá, že každý z nás môže mať iné očakávania. Aké sú tie vaše?

Národná banka Slovenska spolupracuje s poisťovníkmi na projekte Solvency II od začiatku. Informácie o stave a otvorených otázkach projektu sa stali neoddeliteľnou súčasťou programu pravidelných stretnutí s najvyššími predstaviteľmi poisťovní. Informácie prezentujeme na širších fórach pre

zamestnancov poisťovní, ktorí sa týmto projektom priamo zaoberajú. Oceňujeme aj zapojenie poisťovní do kvantitatívnych dopadových štúdií QIS III a QIS IV. Rámcová smernica Solvency II je už schválená, prechádzame do štádia implementácie. Napriek tomu, že regulátor, dohľad a trh majú v tomto procese odlišné úlohy a zodpovednosti, doterajší intenzívny spôsob spolupráce je správnou cestou. Dostatok informácií by mal pomôcť eliminovať prekvapenia, ktoré nová regulácia prinesie. Spolupráca bude prebiehať aj prostredníctvom spoločnej pracovnej skupiny MF SR, NBS a SLASPO. Čo sa týka prípravy novej legislatívy, metódu diskusie a spolupráce s trhom považujeme za osvedčený a efektívny spôsob práce. Teda ako odpoveď na otázku, aké sú moje očakávania, je pokračovanie doterajšej intenzívnej spolupráce.

Čo by z vášho hľadiska malo momentálne slovenské poisťovníctvo najviac zaujímať?

Solvency II – tvorba nového zákona o poisťovníctve, sledovanie všetkých implementačných opatrení, ktoré budú mať vplyv na kvalitatívne aj kvantitatívne požiadavky poisťovní a ich zverejňovanie.

Ochrana spotrebiteľa. Na úrovni EÚ sú to nové požiadavky na informácie poskytované klientom pri investičných poisťných produktoch – projekt PRIPs či novelizácia smernice o sprostredkovaní v poisťovníctve. Na národnej úrovni nás čaká nový zákon o ochrane spotrebiteľa a s ním spojené zriadenie Akadémie finančného vzdelávania. Nová architektúra dohľadu (zriadenie ESAs – európskych orgánov dohľadu – a ESRB).

Už vyše roka sa na celom svete hovorí o tom, ako by sa mali vlády, dohľady a všetci účastníci finančného trhu poučiť z celosvetovej finančnej krízy. Európsky poisťovací trh, reprezentovaný CEA – Európskou federáciou asociácií poisťovní, ktorého členom je aj SLASPO, však verejne vyslovuje námietku, že ako dôsledok krízy je tu snaha podriaďiť poisťovací priemysel regulácii,

*Na rozhovore
s guvernérom NBS
Jozefom Makúchom
sa zúčastnila generálna
riaditeľka Slovenskej
asociácie poisťovní
Jozefína Žáková*

ktorá je primárne šitá pre bankový sektor – tendencie k požiadavkám na zvýšenie kapitálu. Nezohľadňujú sa špecifiká poisťovacieho sektora, ktoré sú už veľmi rigorózne zohľadnené v smernici Solvency II. Aký je váš názor?

Pravdou je, že Solvency II sa snažila byť revolučnou a modernou reguláciou sektora poisťovníctva. Svojou mierou požiadaviek a nástrojov na identifikáciu a riadenie rizík predstihla regulácie ostatných sektorov. V tomto kontexte sa môže javiť, že na poisťovníctvo sa v porovnaní s ostatnými sektormi kladú prísnejšie, prípadne duplicitné požiadavky. Podľa môjho názoru však treba počkať na znenie návrhu smernice OMNIBUS II, ktorá by mala riešiť aj poisťovníctvo a využiť čas a priestor na pripomienkovanie existujúcich návrhov. Sme súčasťou EÚ, a tak sú pre nás záväzné aj jej právne normy. Tie sú vždy výsledkom veľkej diskusie a na konci kompromisom. Je regulárnym právom, a asi aj povinnosťou CEA, zapojiť sa do vyjednávania natoľko aktívne, aby bol kompromis pre trh prijateľný. No a podľa môjho názoru pri požiadavkách na kapitál sú snahy skôr opačné – silný tlak trhu na group support.

Na predchádzajúcu otázku nadväzuje aj pripravovaná nová architektúra dohľadu v Európskej únii. Podľa názoru európskeho poisťovacieho sektora sa prakticky stavia na podriadenosti celého finančného trhu bankovníctvu. Prejavuje sa to už na prvý pohľad v tom, že v Európskej rade pre systémové riziká – ESRB, ktorá by mala byť zodpovedná za makroprudenciálny dohľad nad finančným trhom, by mal poisťovníctvo zastupovať iba jeden zástupca, predseda európskeho dohľadu nad poisťovníctvom.

Myslím, že sa to nedá interpretovať takto. Európska rada pre systémové riziká je len jedna časť nového systému zameraná na identifikáciu systémových rizík. Na zástupcov v ESRB sa treba pozerať ako na zástupcov jednotlivých centrálnych bánk. Jednotlivé segmenty trhu zastupujú predsedovia jednotlivých ESA (európskych orgánov dohľadu). Je pravda, že v mnohých krajinách je bankový dohľad súčasťou centrálnej banky, ale potom je možné v našom prípade považovať za výhodu úplnú integráciu.

Takže interpretácia môže byť rôzna. Čo sa týka dohľadu, tak návrh na vytvorenie troch sektorových európskych orgánov dohľadu odráža špecifiká jednotlivých segmentov finančného trhu. Vidím najmä riziko oslabenia právomocí hostovského regulátora a paralelne aj právomocí manažmentu dcérskych spoločností. Zodpovednosť a nástroje na zabezpečenie úloh vyplývajúcich z ich zodpovedností by mali byť v rovnováhe.

Predpokladáte, že zmena architektúry dohľadu v EÚ bude mať dopad aj na organizačné usporiadanie dohľadu v NBS?

Už teraz musíme mať a máme vytvorené nástroje a štruktúru na prípravu procesu zavádzania novej architektúry dohľadu. Je našou povinnosťou byť aktívne zapojení už v procese jej prípravy. Pre mňa osobne je dôležité poznať aj názor človeka, ktorý bude túto oblasť riadiť po doterajšom viceguvernérovi. Kľúčový termín zmien je 1. január 2011, keď sa má nová architektúra uviesť do praxe.

Ako vnímate postavenie poisťovacieho sektora na Slovensku v rámci slovenského finančného trhu?

Poisťovne sú z hľadiska objemu aktív druhým najdôležitejším segmentom finančného trhu. Ku koncu roka 2008 dosiahli celkové aktíva poisťovní 5,7 miliárd eur. To predstavovalo 7,3 percenta z celkových aktív dohliadaných subjektov finančného trhu. Technické rezervy poisťovní v roku 2008 pokračovali v rastovom trende minulých rokov. Medziročne sa zvýšili o 6,9 percenta a dosiahli 4,022 miliardy eur. V roku 2008 celkový zisk poisťovní dosiahol 108 miliónov eur. Význam poistného trhu výrazne vzrastie, pretože poisťovne plnia významnú úlohu pri dôchodkovom zabezpečení občanov – dôchodkové poistenie – a pri ochrane ich majetku – majetkové poistenie.

(sl)
Snímky (ip)

Rezervy a opravné položky finančných inštitúcií z daňového hľadiska

prof. Ing.
Anna SCHULTZOVÁ, PhD.
Katedra financií
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita
v Bratislave

V období globálnej hospodárskej krízy podnikateľské subjekty pristupujú zodpovednejšie a obozretnejšie k plánovaniu svojich finančných aktivít. Bezpečné podnikanie sa v súčasnosti nezaobíde bez poistenia. V poslednom období poisťovne zaznamenali nárast záujmu klientov o poistenie zodpovednosti. Toto poistenie vyhľadávajú nielen podnikateľské subjekty, ale aj fyzické osoby – občania v záujme uplatnenia svojich práv voči zamestnávateľom. Samozrejme, podnikatelia, ako aj občania využívajú aj iné formy poistenia (napr. poistenie majetku, proti živelným pohromám a pod.). Na všetky druhy, resp. formy poistenia musia poisťovne vytvoriť zdroje a príslušnú výšku povinných rezerv. Rezervy, ktoré poisťovne vytvárajú zo zákona, sa využívajú výhradne na úhradu poistných plnení, nemôžu slúžiť na úhradu niektorých aktivít bežných u podnikateľských subjektov. Rezervy poisťovne sa tvoria z prostriedkov poistencov a slúžia na uspokojovanie ich potrieb, resp. plnení. Zákon o dani z príjmov významným spôsobom zasiahol do hospodárenia poisťovní (i bánk) tým spôsobom, že v prípade poisťovní došlo k daňovému neuznaniu časti technickej rezervy tvorenej poisťovňou. Táto skutočnosť mala dopad na vykázaný výsledok hospodárenia poisťovne za zdaňovacie obdobie 2008 a ešte bude mať daňový dopad na zdaňovacie obdobie 2009.

Daňová uznateľnosť nákladov

Podnikateľský subjekt musí v súčasnom trhovom prostredí vynakladať nemalé úsilie na dosiahnutie zisku. V súvislosti s jeho podnikateľskými aktivitami vynakladá finančné prostriedky nielen na nákup materiálu, ale aj na získanie zákazníkov, resp. záujemcov o kúpu jeho produktov.

Problém je však v tom, že nie všetky náklady (výdavky) možno z aspektu dane z príjmov uznať do daňových nákladov.

Z daňového hľadiska vo všeobecnosti rozlišujeme uznávanie nákladov (výdavkov) v plnej miere, v limitovanej výške alebo nie sú uznané vôbec. Daňové náklady možno tak uplatniť len v rozsahu vymedzenom v zákone o dani z príjmov.

Táto skutočnosť má zásadný vplyv na určenie výšky základu dane subjektu, resp. na jeho úpravu.

Právnické osoby účtujúce v systéme podvojného účtovníctva majú zabezpečené účtovanie výnosov a nákladov pri dodržaní vecnej a časovej súvislosti do toho obdobia, do ktorého patria.

Zmeny sa poisťovní dotkli viac ako bánk

Daňovo uznateľné náklady rešpektujú skutočnosť, že ide o náklady (výdavky) súvisiace s dosiahnutím, zabezpečením a udrжанím zdaniteľných príjmov. Vykazujú sa v preukázateľnej výške alebo vo výške stanovenej zákonom o dani z príjmov. Bežne dochádza ku skutočnosti, že náklad rovnakého charakteru sa môže za rozdielnych podmienok posudzovať odlišne. Rešpektuje sa základná myšlienka posudzovania vynakladania nákladov (výdavkov) – príliš neobmedzovať podnikateľské subjekty pri účelnom vynakladaní nákladov a ich podnikateľských aktivitách, ale súčasne sledovať hospodárne využívanie finančných prostriedkov. Niektoré náklady (výdavky) nemožno z daňového hľadiska uznať vôbec, a to aj napriek tomu, že ich subjekt skutočne vynaložil a sú evidované v účtovníctve. Ide napríklad o náklady (výdavky) súvisiace so zvýšením základného imania, výdavky na nákup cenných papierov, ak tieto nie sú predmetom ďalšieho predaja, manká a škody na nepoistenom majetku (okrem škôd charakteru prirodzených úbytkov, škôd spôsobených živelnými pohromami alebo zapríčinenými neznámym páchatelom) a pod. Z daňového hľadiska do nákladov nemožno uznať ani platby sankčného charakteru (napríklad platené penále a pokuty, okrem zmluvných penále a pokút), pokuty za porušenie predpisov, úroky z omeškania a pod.

Ďalšiu skupinu nákladov (výdavkov) predstavujú tie výdavky, ktoré sú pri výpočte základu dane z príjmov limitované svojou výškou. Typickými výdavkami tohto druhu sú odpisy hmotného a nehmotného majetku, platené poistné do fondov nemocenského, zdravotného a dôchodkového poistenia a pod. Zákon o dani z príjmov umožňuje zahrnúť do týchto daňových výdavkov tvorbu rezerv a opravných položiek k rôznym formám pohľadávok, ak ide o nepremlčané pohľadávky a ich vymožitelnosť je ohrozená. Opravná položka predstavuje nepriame zníženie hodnoty pohľadávky, odhaduje sa ňou zníženie hodnoty majetku, resp. príjmov, má za následok zníženie budúcich ekonomických úžitkov.

Posudzovanie opravných položiek k pohľadávkam

Opravné položky k pohľadávkam sa tvoria v prípade predpokladu, že dlžník pohľadávku čiastočne alebo úplne nezaplatí. Preto opravné položky nemajú za následok zvyšovanie majetku, resp. príjmu – majú pasívny zostatok.

Je však potrebné zohľadniť, že nie všetky pohľadávky, na ktoré boli vytvorené opravné položky, sú vždy a za každých okolností uznané do nákladov (výdavkov), resp. uznané v plnej výške. Teda nie každý zaúčtovaný náklad je daňovo uznateľným nákladom.

Opravné položky, ktoré sú daňovo uznateľné náklady sa vzťahujú na

- opravnú položku k nadobudnutému majetku,
- opravné položky k nepremlčaným pohľadávkam,

– opravné položky k pohľadávkam voči dlžníkom v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní,
 – opravné položky k pohľadávkam bánk, zahraničných pobočiek bánk a Exportno-importnej banky SR,
 – opravné položky k pohľadávkam zdravotných poisťovní.
 Postup tvorby, rozpustenia, resp. čerpania opravných položiek (ako aj rezerv) ustanovuje osobitný predpis, ktorým je zákon o účtovníctve.
 Novelou zákona o dani z príjmov (účinnosť od 1. januára 2008) vstúpilo do oblasti vytvárania rezerv a opravných položiek finančných inštitúcií Ministerstvo financií SR. Vyjadriло svoj zámer, ktorý spočíva v zrovnoprávnení vykazovania niektorých nákladov pri vyčíslení základu dane poisťovní a bánk s ostatnými podnikateľskými subjektmi a v zjednocovaní systému tvorby rezerv, ktorý by mal byť rovnaký pre všetky podnikateľské subjekty.

Predpokladaný vplyv daňových zmien na štátny rozpočet v mil. Sk, metodika ESA 95

	2007	2008	2009
Limitovanie tvorby opravných položiek bánk	-	552	552
Zmena limitu daňovo uznateľných opravných položiek právnických osôb	-	1 322	1 322
Dodanie neuhradených záväzkov po dvoch rokoch od ich splatnosti	100	100	-
Obmedzenie technických rezerv len na nahlásené škody	-	613	613
Neuznanie opravných položiek v prípade zániku poistenia	-	114	114
Zahrnutie výnosu z odpísaného záväzku, ktorého plnenie prevzal nový dlžník	2 300	-	-
Spolu	2 400	2 701	2 601

¹ Týka sa Železníc SR.
 Zdroj: MF SR

Rezervy a opravné položky poisťovne

Z daňového hľadiska rozlišujeme rezervy zákonné, teda tie, ktoré sú uznané do daňových nákladov (výdavkov) a ostatné rezervy, ktoré nie je možné uznať do daňových nákladov – ide napríklad o rezervy na nepredvídateľné náklady, rezervy na opravu budov a pod., ktorých výšku podnikateľský subjekt určí podľa potreby a uváženia. Výška ostatnej rezervy sa do základu dane zahrnie v tom zdaňovacom období, v ktorom sa použije – a to vo výške zaúčtovaného záväzku. Keďže tvorba takejto rezervy nie je daňovo uznateľný náklad, potom sa ani jej zrušenie do základu dane nezahrňuje.
 Rezervy vytvárané v poisťovníctve, ktoré sa účtujú v nákladoch a sú aj daňovo uznateľným nákladom, označujeme ako technické rezervy. (Tie sa tvoria samostatne pre životné a neživotné poistenia. Využívajú sa na úhradu záväzkov, ktoré neboli uspokojené zo zaistenia.) Ide o tvorbu
 – technických rezerv v neživotnom poistení vo výške, ktorá nesmie presiahnuť objem záväzkov vypočítaných metódami podľa osobitného predpisu okrem technickej rezervy na poistné plnenia z poistných udalostí vzniknutých a nenahlásených v bežnom účtovnom období,
 – technických rezerv v životnom poistení vo výške, ktorá nesmie presiahnuť objem záväzkov vypočítaných metódami podľa osobitného predpisu vyplývajúcich zo životných poistení splatných podľa uzavretých poistných udalostí vzniknutých a nenahlásených v bežnom účtovnom období.

V poisťovníctve sú technické rezervy povinnými rezervami a ostatné rezervy sú tzv. netechnické rezervy, ktoré sa neviažu na záväzky klientov (v angličtine označené ako reserves). MF SR využilo a aplikovalo termín „rezervy v poisťovníctve“, no nedošlo k vyšpecifikovaniu pojmu „technické rezervy“, ktoré sú povinnými rezervami v poisťovníctve, a „ostatné (resp. netechnické) rezervy“ v poisťovníctve.
 Technické rezervy vytvárajú poisťovne z vybraného poistného a slúžia predovšetkým na plnenie záväzkov poisťovne vyplývajúcich z poistných zmlúv. (Z účtovného aspektu sú technické rezervy záväzkom, teda cudzím zdrojom poisťovne, preto z daňového hľadiska sú technické rezervy poisťovne považované za jej náklad v plnom rozsahu.) Na výpočet technických rezerv sa využívajú matematickoštatistické metódy. Výška rezerv by mala zodpovedať princípu primeranosti, t. j. garantovania všetkých záväzkov z poistných zmlúv, ktoré nastali v danom roku, resp. aj na nepremičané záväzky poisťovní.

	2007	2008	2009
Limitovanie tvorby opravných položiek bánk	-	552	552
Zmena limitu daňovo uznateľných opravných položiek právnických osôb	-	1 322	1 322
Dodanie neuhradených záväzkov po dvoch rokoch od ich splatnosti	100	100	-
Obmedzenie technických rezerv len na nahlásené škody	-	613	613
Neuznanie opravných položiek v prípade zániku poistenia	-	114	114
Zahrnutie výnosu z odpísaného záväzku, ktorého plnenie prevzal nový dlžník	2 300	-	-
Spolu	2 400	2 701	2 601

Navyše, v súlade s právom EÚ poisťovne majú povinnosť tvoriť technické rezervy na vymedzené činnosti. Tieto rezervy sú uznané za náklady na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov poisťovne za príslušné zdaňovacie obdobie. Tieto predpoklady spĺňa vytvorená
 – technická rezerva na poistné budúcich období v plnej výške,
 – technická rezerva – rezerva na poistné plnenia,
 – technická rezerva na poistné prémie a zľavy,
 – technická rezerva na vyrovnávanie mimoriadnych rizík, a ďalšie rezervy, ak to ustanoví osobitný zákon (do výšky 60 % predpísaného poistného z neživotného poistenia upraveného o tvorbu a použitie rezervy na poistné budúcich období),
 – technická rezerva na životné poistenie,
 – technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených (nesmie prekročiť objem záväzkov vypočítaných metódami poistnej matematiky – vyplýva zo životného poistenia podľa splatných uzavretých poistných zmlúv).
 Príslušné právne predpisy stanovujú limity umiestnenia prostriedkov technických rezerv v poisťovníctve. Na tvorbu rezerv v poisťovníctve dohliada NBS a tiež príslušný daňový úrad, ktorý pri daňovej kontrole sleduje výšku vytvorenej technickej rezervy príslušnej poisťovne. NBS dohliada, aby poisťovne vytvárali primerané rezervy a podrobuje ich testu primeranosti. Navyše, NBS dáva poisťovní súhlas na vytvorenie ďalšej (ďalších) technickej rezervy, ak príslušná poisťovňa nie je schopná z vytvorených povinných rezerv uhradiť záväzky voči poisteným.

Snáď najväčšia povinná technická rezerva je vytvorená rezerva na poistné plnenia. Jej predpokladaná výška sa tvorí z odhadu úhrad (nákladov) všetkých poistných plnení, ktoré nastali do konca účtovného obdobia. Poistený má však právo žiadať poistné plnenie do štyroch rokov od vzniku poistnej udalosti, preto sa táto rezerva skladá z dvoch častí. Jedna časť rezervy sa viaže na poistné plnenia, ktoré boli nahlásené, ale nevybavené, a druhá časť rezervy je určená na tie poistné udalosti, ktoré ešte subjekty nenahlásili a neuplynula uvedená štvorročná lehota (IBNR).

Od 1. 1. 2008 je však daňovo neuznaným nákladom poisťovne druhá časť technickej rezervy na poistné plnenia, a to tvorba technických rezerv v životnom, ako aj neživotnom poistení na poistné plnenia z poistných udalostí vzniknutých, ale nenahlásených v bežnom účtovnom období. To platí aj pre opravné položky k pohľadávkam z poistenia pre prípad zániku poistenia. Aj napriek skutočnosti, že účinnosť novely nastala 1. 1. 2008, rezervy boli vytvorené podľa pravidiel stanovených v predchádzajúcom období. Muselo dôjsť k spätnému prepočítaniu opravných položiek, pretože daň sa platí z rozdielu medzi starými a novými pravidlami. Ich dodanie sa tak nemohlo zohľadniť v cenotvorbe predchádzajúceho obdobia. Preto Ministerstvo financií SR pristúpilo k opatreniu, ktoré umožnilo tieto náklady zvyšujúce základ dane rozložiť do dvoch nasledujúcich rokov (2008, 2009). Dodanie poisťovní nesmie ísť z rezervy, ktorú poisťovňa nemôže znížiť. Táto skutočnosť by mohla ovplyvniť platobnú schopnosť menšej poisťovne. Veľké poisťovne s väčším počtom klientov a ponúkaných produktov zrejme tento problém nemajú, prehodnocujú však svoje biznis plány a kalkulácie. Po uplynutí dvoch rokov budú plynúť do ŠR už nižšie finančné čiastky (poisťovne budú daň platiť z tvorby rezervy, ktorá bude v nižšej hodnote, a nie zo zostatku).

V súvislosti s problematikou zdaňovania pohľadávok a vytvorených opravných položiek vydalo Daňové riaditeľstvo SR pokyn k zdaňovaniu opravných položiek.

V podstate možno využiť tri možné prístupy k vyčísleniu rozdielu medzi daňovo uznanými opravnými položkami tvorenými podľa starých a nových pravidiel:

- porovnať splnenie nových podmienok na základe stavu k 1. januáru 2008 a zahrnúť jednu polovicu vyčísleného rozdielu v roku 2008 a druhú v roku 2009,
- porovnať splnenie nových podmienok na základe stavu k 31. decembru 2008 a zahrnúť jednu polovicu vyčísleného rozdielu v roku 2008 a druhú v roku 2009,
- považovať všetky opravné položky, ktoré boli zahrnuté do daňových nákladov do 31. decembra 2007 za daňovo neuznatelné, zahrnúť jednu polovicu v roku 2008 a druhú v roku 2009 a následne vytvoriť nové opravné položky k pohľadávkam v súlade s novými pravidlami.

Ak má poisťovňa garantovať všetky svoje záväzky v každom momente, vrátane poistných udalostí uplatnených klientom do štyroch rokov od vzniku poistnej udalosti, môže nastať situácia, keď bude poisťovňa nútená v určitom období dotovať rezervy vzťahujúce sa k poistným udalostiam, ktoré sa síce stali, ale ešte neboli nahlásené.

V danom prípade sa zdanenie tejto časti technickej rezervy javí ako nelogický krok.

Novela zákona o dani z príjmov účinná od 1. 1. 2008 sa (zrejme z dôvodu nepresných označení a výkladov termínov využívaných v legislatíve v oblasti poisťovníctva, bankovníctva a daňovníctva) dotkla poisťovní omnoho výraznejšie ako bánk. (Podobne ako v prípade bánk, aj pri poisťovniach bol pôvodný návrh MF SR omnoho prísnejší. MF SR navrhovalo daňovo uznať tvorbu technických rezerv do výšky 60 % predpísaného neživotného poistenia.)

Plné zdanenie časti technických rezerv, ktoré poisťovne musia tvoriť na uspokojovanie budúcich pohľadávok klientov, je na zváženie. Ani v štátoch Európskej únie nie sú zjednotené postupy zdaňovania technických rezerv na poistné udalosti, ktoré nastali, ale nie sú do určitého času nahlásené. V niektorých štátoch sa tieto technické rezervy z daňového hľadiska uznávajú v plnej miere, v ďalších sú tieto rezervy daňovo uznateľné v určitej percentuálnej výške – napríklad v Rakúsku je daňovo uznaných 80 % hodnoty týchto rezerv a 20 % podlieha zdaneniu.

Vzhľadom na zmeny zdaňovania poisťovní v SR, ako aj na iné zvyšujúce sa riziká sú poisťovne nútené prehodnocovať minimálny solventný kapitál, ktorého výška závisí od celkových rizík v portfóliu záväzkov, a nie od výšky opravných položiek vedených v účtovníctve. Zrejme celý proces manažovania riadenia rizík poisťovní (v rámci Sovency II) by mal byť v členských štátoch viac harmonizovaný vzhľadom na pomerne konsolidovanú štruktúru a rozsah produktov ponúkaných poisťovňami v členských štátoch. Ak sa vytvorí sofistikovaný systém kvantifikácie všetkých druhov rizík, potom poisťovne budú môcť kvalifikovanejšie odhadovať výšku kapitálu na pokrytie všetkých rizík.

Použitá literatúra

1. SCHULTZOVÁ, A. a kol.: Daňovníctvo (daňová teória a politika). Bratislava: Iura Edition, 2007.

ISBN 978-80-8078-161-3.

2. MAJTÁNOVÁ, A. a kol.: Poisťovníctvo. Bratislava: Ekonom, 2005. ISBN 80-225-1940-5.

Legislatívne normy:

1. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov.

2. Zákon č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov.

3. Zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú

prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov.

4. Vyhláška MF SR č. 197/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú limity umiestnenia technických rezerv v poisťovníctve.

Internetové zdroje:

1. <http://www.euroekonom.sk>

2. <http://analyzy.hnonline.sk>

3. <http://www.sas.com>

Snímka archív.

Vývoj českého poistného trhu v kontexte vývoja na svetových poistných trhoch

Poistovne sú nútené reagovať na meniace sa podmienky, v ktorých svoje produkty uplatňujú. Ide o zmeny vo všeobecných ekonomických podmienkach, ku ktorým sa dajú zaradiť

- vývojové trendy ekonomického rastu,
- vývoj a zmeny na finančných trhoch,
- situácia a vývoj miery inflácie,
- globalizačné tendencie vychádzajúce z prechodu konkurencie v rámci jednotlivých krajín na konkurenciu medzinárodnú a z prechodu od konkurencie v rámci poistovacieho sektora na konkurenciu v rámci celého finančného sektora,
- situácia v systémoch štátneho sociálneho zabezpečenia súvisiaca s demografickým vývojom.

Významný vplyv na prevádzku poisťovní majú aj legislatívne podmienky. Ide o mieru a podobu regulácie. Konkrétna podoba regulácie a prístupy k regulácii majú vplyv na poskytovanie poistných produktov, transparentnosť trhu a prístup subjektov poistného trhu k uskutočňovaniu svojej činnosti.

Popri ekonomických a legislatívnych podmienkach je pre poistenie významná situácia a vývojové trendy v škodovosti – to znamená výskyt a rozsah škôd, ktoré sú predmetom krytia.

Zmeny ekonomických podmienok

Finančná kríza s ďalšími dopadmi na ekonomické podmienky sa odráža na poistných trhoch. Poistenie sa považuje za osvedčenú konzervatívnu inštitúciu, ktorá umožňuje ľudskej spoločnosti finančne eliminovať dôsledky náhodnosti.

Klasický dopad finančnej krízy na prevádzku poistnej činnosti vyplýva z postavenia poisťovní ako inštitucionálnych investorov na trhu. Výsledky hospodárenia poisťovní ovplyvňujú na jednej strane výsledky poistnotechnickej činnosti (základné faktory sú príjmy z poistného, výška výplat poistných plnení a náklady poisťovne na správu) a na druhej strane výnosy z investovania, najmä technických rezerv poisťovní. V obdobiach, keď poisťovne dosahujú pri umiestňovaní technických rezerv na finančnom trhu vysoké zhodnotenie, môžu nimi kompenzovať prípadné straty z poistnotechnickej činnosti. Tak môžu svoje poistné produkty ponúkať nielen pri uplatnení nižších sadzieb poistného, ale aj pri uplatnení menej striktnéj konštrukcie produktov. Obdobie finančnej krízy znamená pre poisťovne zníženie hodnoty aktív poisťovne v portfóliu, ktoré kryjú jej technické rezervy. Tieto skutočnosti zvýraznilo ohodnotenie ratingových agentúr.

Je tu i dôsledok poistných produktov poisťovní, ktoré znamenali pre niektoré svetové poisťovne významné straty. Dá sa tu hovoriť o uplatnení riskantnej stratégie v ponúkaných produktoch, a to s ohľadom na základné zameranie činnosti poisťovne. Príkladom je poisťovňa AIG, ktorá patrila do prvej svetovej desiatky poisťov-

Pokles a zmena štruktúry dopytu

Prof. Ing.
Eva DUCHÁČKOVÁ, CSc.
Katedra bankovníctva
a pojišťovníctva
Fakulta financí a účetnictví
Vysoká škola ekonomická
v Praze

Použitá literatúra

1. Ducháčková, E.: Rizika pojišťovacích institucí a jejich řízení, Auditor, 2007, roč. XIV, č. 4, s. 11–17. ISSN 1210-9096.
2. Americká finanční krize, sborník textů č. 71/2008, Praha, Centrum pro ekonomiku a politiku 2008.
3. Daňhel, J.: Quality changes in Commercial Insurable Risk, Acta oeconomica 4/2005, str. 113 – 120.
4. World insurance in 2008: life premiums fall in the industrialised countries – strong growth in the emerging economies, Sigma insurance research No 3/2009, dostupné na www.swissre.com
5. Natural catastrophes and man-made disasters in 2008: North America and Asia suffer heavy losses, dostupné na www.swissre.com

Snímka archiv.

ní (až do kolapsu s ratingom AAA). Jej problémy sú spojené s aktivitami špecializovaného oddelenia tejto poisťovne (AIG Financial Products), ktoré boli zamerané na nástroje Credit Default Swap (CDS). CDS je inovatívny derivátový inštrument, ktorý svojou konštrukciou umožňuje prenos kreditného rizika. Predstavuje bilaterálnu dohodu, podľa ktorej beneficiár (kupujúci zaistenia) platí periodické platby (prémie) ručiteľovi (predávajúcemu zaistenie). Pri výskyte špecializovanej úverovej udalosti dostáva od ručiteľa vyrovnávaciu platbu z úverového derivátu. Obsahom CDS je teda transfer rizika straty bonity cenných papierov, teda určitá forma poistenia proti finančnému úpadku emitenta dlhopisu. Oproti klasickým poistným produktom CDS dosiaľ nepodliehalo dohľadu typickému pre poistné produkty. Diskutuje sa o správnosti zaradenia niektorých produktov, napr. investičného životného poistenia pod pojem poistný produkt.

Dosah finančnej krízy s dôsledkami na ekonomiku ako celok má na poisťovacie trhy dopad i vzhľadom na dopyt po poistných produktoch. Problémy na finančných trhoch, ktoré sa prejavujú najmä znížením možností zhodnotiť investičné inštrumenty, sa i v minulosti odrážali na znížení záujmu o životné poistenie. Príkladom je vývoj na svetových poistných trhoch v rokoch 2001 – 2003, keď najmä vo vyspelých krajinách pokleslo reálne predpísané poistné. Zníženie záujmu v životnom poistení a nadväzujúcich poistných produktoch súvisí i s ekonomickými problémami niektorých skupín obyvateľstva (vyššia nezamestnanosť, zníženie príjmov zamestnancov niektorých firiem).

Súčasne sa ukazuje zníženie dopytu pri ďalších poistných produktoch, predovšetkým v segmente poistenia podnikateľských rizík, čo vyplýva z nepriaznivej finančnej situácie podnikateľských subjektov.

Na druhej strane sa ukazuje rast záujmu o krytie rizík vyplývajúcich práve zo súčasných podmienok, a to najmä poistenie pohľadávok a poistenie záruk.

Regulatórne podmienky

Legislatívne podmienky v poslednom období významne ovplyvňujú pôsobenie poisťovní a prístupy poisťovní ku konštrukcii poistných produktov. Na jednej strane ide o právnu úpravu samotnej poisťovacej činnosti a na druhej strane o legislatívu, ktorá sa poisťovacích služieb dotýka nepriamo.

Úprava poisťovacej činnosti podlieha častým zmenám.

Práve teraz sa predpokladajú zmeny okrem iného v počatí poistnej zmluvy (v súvislosti s novou úpravou Občianskeho zákonníka) a v poisťovacej činnosti (zákon o poisťovníctve). Jednou z najvýznamnejších otázok je zavedenie nového konceptu sledovania solventnosti Solvency II.

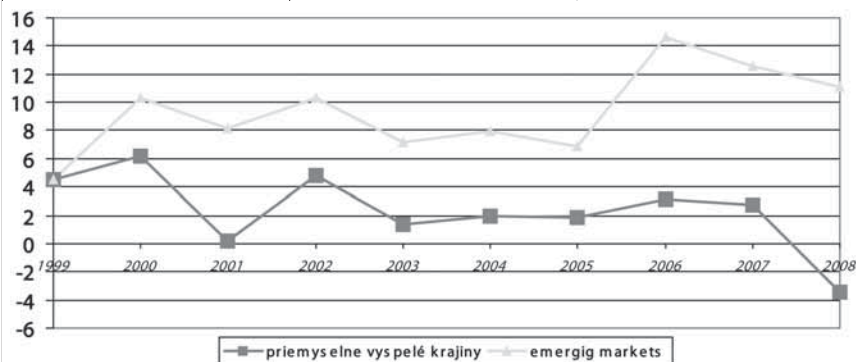
Solventnosť ako schopnosť poisťovne dodržať svoje záväzky (najmä záväzky vyplývajúce z poistných zmlúv) v príslušnej štruktúre, príslušnom rozsahu a príslušnom čase je veľmi zložitá vyjadriť kvantitatívne. Metodika Solvency II by podľa predpokladov mala prispieť k lepšiemu ohodnoteniu takto široko definovanej solventnosti v porovnaní so súčasným prístupom založeným na zjednodušenom hodnotení solventnosti (kapitálovej primeranosti poisťovne).

Na základe prieskumu Banana Skins z roku 2007

poisťovne považovali za najvýznamnejšie riziko pre ich činnosť nadmernú reguláciu. Prieskum z roku 2009 ukázal, že v poradí rizík sa riziko nadmernej regulácie stále považuje za jedno z najvýznamnejších (5. miesto z 35). Ale na prvom mieste sa ocitlo riziko nevýnosnosti investícií v súvislosti s finančnou krízou.

Vývoj svetových poisťných trhov

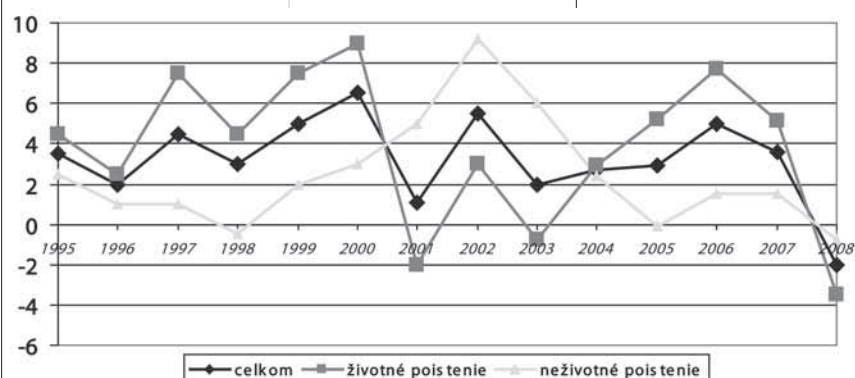
Po roku 2000 dochádza na svetových poisťných trhoch k zmenám vyvolaným podmienkami, v ktorých poisťovníctvo funguje. V poslednom období najmä finančná kríza a pokles na finančných trhoch zapríčinili zníženie rastu predpísaného poisťného. V roku 2008 celosvetové predpísané poisťné vykázalo reálny pokles o dve percentá. Významnejší pokles ovplyvnený vývojom na finančných trhoch najmä v druhej polovici roka bol v životnom poistení (o 3,5 percenta), v neživotnom bol pokles o 0,8 percenta.

Rast predpísaného poisťného podľa vyspelosti trhov v percentách

Vývoj na českom poisťnom trhu

Pre vývoj na českom poisťnom trhu z hľadiska reálneho rastu bol donedávna charakteristický pomerne významný rast predpísaného poisťného. V rokoch 2004 – 2006 sa najmä vplyvom vývoja životného poistenia rastové hodnoty významne zmenili. V roku 2007 tu bol opäť rast, a to najmä v životnom poistení. Naopak, rok 2008 znamenal nielen spomalenie rastu, ale z reálneho pohľadu dokonca pokles. Zmena sa týkala oboch segmentov, životného i neživotného poistenia. V životnom poistení je táto zmena výraznejšia.

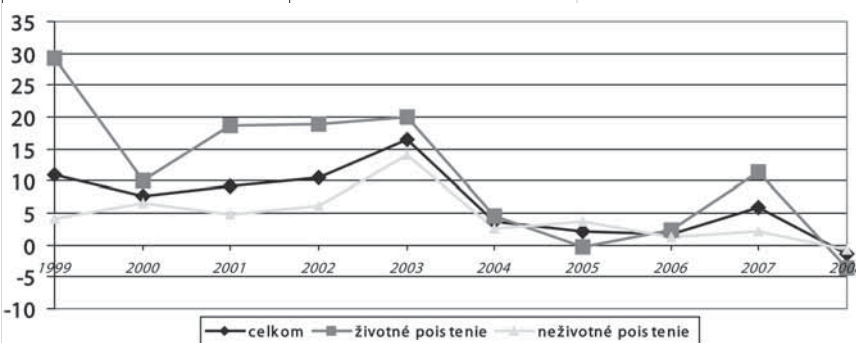

Reálny ročný rast predpísaného poisťného z celosvetového hľadiska v percentách

Rovnakým smerom pokračoval vývoj i v roku 2009. Na vývoj v roku 2010 existujú rozdielne názory. Najmä investičné životné poistenie je významne ovplyvnené vývojom na trhu cenných papierov. Po zotavení reálnej ekonomiky sa predpokladá opäť rast predpísaného poisťného v rámci životného poisťného. V neživotnom poistení sa v roku 2010 predpokladá rast. Hospodárska recesia znižuje nároky na poisťné krytie, nedostatok kapitálu spôsobuje vzostup cien, čo opäť znamená zvýšenie predpísaného poisťného. Výsledky v rámci neživotného poistenia sa vylepšia vďaka vyšším cenám a zlepšeným výsledkom z investovania.

Vďaka vývoju v životnom poistení sa v roku 2008 znížil podiel životného poistenia na celkovom predpísanom poisťnom.

Pre súčasné obdobie je charakteristické, že sa celosvetovo vykazuje odlišný vývoj v priemyselne vyspelých krajinách a tzv. emerging markets. Celkový pokles predpísaného poisťného zapríčiňuje vývoj v priemyselne vyspelých krajinách – ich podiel na celkovom predpísanom poisťnom činí 88 percent – došlo tu k reálnemu poklesu predpísaného poisťného o 3,4 percenta (v životnom poistení o 5,3 percenta, v neživotnom o 1,9 percenta). Na emerging markets je rast – celkovo o 11,1 percenta (v životnom o 14,6 percenta, v neživotnom o 7,1 percenta).

Reálny ročný rast predpísaného poisťného v ČR v percentách

Vývoj poisťovníctva v čase finančnej krízy znamenal a znamená dopady na životné poistenie. V neživotnom poistení sú dopady rôzne v závislosti od charakteru odvetvia. Negatívny dopad sa prejavuje v poistení automobilov, kde nižší predaj znamená nižší záujem o príslušné produkty, či majetkovom poistení. Zvyšuje sa záujem o poisťné produkty, ktoré nadobúdajú význam v súvislosti s krízou – poistenie pohľadávok, poistenie neschopnosti splácať či iné druhy poistenia reagujúce na finančné riziká. V poslednom období rastie poistenie podnikateľov.

Kríza znamená pre poisťné trhy riešenie otázok riadenia rizík poisťovní, prehodnocovanie modelov používaných v rámci finančného riadenia poisťovní, investovania poisťovní. Vzhľadom na tieto problémy sú poisťovne nútené reagovať zrealizovaním pri oceňovaní poisťných produktov.

Výhoda veľkého priestoru

Vienna Insurance Group dosiahla podľa predbežných výsledkov v uplynulom obchodnom roku predpísané nekonsolidované poistné 8,22 mld. eur, čo je nárast o 1,2 percenta. Predstavitelia koncernu o tom informovali na tlačovej besede vo Viedni. V neživotnom poistení bolo poistné 4,75 mld. eur (-0,7 percenta), v životnom poistení 3,48 mld. eur (+3,9 percenta). Zisk (pred zdanením, konsolidovaný) dosiahne pravdepodobne okolo 440 mil. eur, čo je viac ako v mimoriadne úspešnom roku 2007. Napriek tomuto výsledku sa predstavenstvo Vienna Insurance Group vzhľadom na zložitú hospodársku situáciu vzdá nárokov na bonusy za rok 2009. Dividendová politika koncernu zaručuje výplatu minimálne 30 percent zisku koncernu (po zdanení a zohľadnení menšinových podielov). Podľa predsedu predstavenstva a generálneho riaditeľa VIG Dr. Güntera Geyera sa ukazuje správnosť rozhodnutia koncernu byť aktívny v takom veľkom geografickom priestore. Rozdielna

hospodárska dynamika jednotlivých krajín vyrovnáva výsledky Vienna Insurance Group ako celku.

(ip)

Generali PPF Holding čelí poistovacím podvodom

Podľa svetových štatistík je až 14 percent z celkových nahlásených poistných udalostí klasifikovaných ako poistovacie podvody. Pri poistení motorových vozidiel sa až 35 percent poistencov snaží svoju poistovňu podviesť. Spoločnosti združené v Generali PPF Holdingu úspešne bojujú proti fiktívnym autonehodám, zámerným kolíziám a vymysleným zraneniam. Vďaka medzinárodnej spolupráci a vzájomnému zdieľaniu osvedčených postupov je dnes odhaľovanie poistovacích podvodov omnoho efektívnejšie ako v minulosti. Klienti si často neuvedomujú, že poistovací podvod je klasifikovaný ako trestný čin a v prípade jeho odhalenia im hrozí vo väčšine krajín odňatie slobody až do výšky 15 rokov.

V súvislosti so svetovou hospodárskou krízou sa potvrdili prognózy, ktoré odhadovali, že v roku 2009 sa bude počet pokusov o poistovacie podvody zvyšovať. Spoločnosti Generali PPF Holdingu sa už poučili ako čeliť tomuto javu, ku ktorému každoročne dochádza v strednej a východnej Európe: Spoločnosti Generali PPF Holdingu si vo väčšine krajín strednej a východnej Európy vytvorili vlastné oddelenia, ktoré sa venujú podozrivým poistným udalostiam. Zamestnanci týchto oddelení majú pracovné skúsenosti z právnickej alebo policajnej oblasti. Majú vlastné zdroje a spôsoby, ako zbierať informácie. Podozrivé prípady preverujú špecialisti, ktorí často spolupracujú s policajťmi vyšetrojúcimi trestné činy, kde je podozrivou osobou poistník. Taktiež je bežná spolupráca s inými poistovňami či už na národnej alebo medzinárodnej úrovni.

(ts)

Paul Achtleitner

Jay Ralph

Na tlačovej konferencii informoval predseda predstavenstva a generálny riaditeľ VIG Dr. Günter Geyer (vpravo)

a člen predstavenstva a zástupca generálneho riaditeľa Dr. Peter Hagen

Snímka VIG/Elisabeth Kessler

Poistovňa Allianz dobýja americký trh

Najväčšia európska poistovňa – nemecký koncern Allianz – trúbi do útoku. Zamýšľa razantne využiť problémy konkurentov zasiahnutých krízou a posilniť vlastné miesto na trhu. V súčasnosti spravuje poistné vklady asi 400 miliárd eur. Podľa člena predstavenstva Paula Achtleitnera, ktorý je zodpovedný za operácie poistovne na kapitálovom trhu, by tieto peniaze mali prinášať ročný výnos aspoň 4,5 – 5 percent. Vytýčenie cieľa je však jedna vec, realizácia druhá, najmä v časoch svetovej ekonomickej recesie. Cestou k úspechu má byť väčšia orientácia na investície do nehnuteľností, infraštruktúry a obnoviteľných energetických zdrojov.

Iný smer predstavuje mohutná ofenzíva na americkom trhu. Allianz vystupuje z tieňa už aj v USA a po prvýkrát vôbec ponúka poistenie osobných automobilov a nehnuteľností pod vlastnou značkou. Koncern na to až doteraz využíval názov dcérskej spoločnosti, poistovne Fireman's Fund. Tá sa orientovala len na užšiu skupinu majetnejších zákazníkov, na tých, čo mohli vykázať hodnotu vlastnej nehnuteľnosti vyššiu ako milión dolárov. Tento poistovací ústav je na americkom trhu prítomný už od roku 1863, ale jeho podiel na trhu dosahuje sotva jedno percento. Do koncernu Allianz patrí od roku 1991.

Nemcom hrá do karát skutočnosť, že americký poistný trh je vo fáze veľkej prestavby, na ktorej začiatku stáli obrovské problémy najväčšej domácej poistovne AIG. Tá sa zachránila len za cenu masívnej pomoci washingtonskej vlády – a aj keď ekonomický kolaps odvrátila, jej dobré meno utrpelo, značka AIG už nie je tým, čím bývala.

Okrem toho sa zmenili aj zákonné podmienky, o čo sa postarali najmä nové regulačné predpisy. Veď niektoré štáty americkej únie povinné poistenie osobných áut doteraz nepoznali. Poistenie áut ponúka Allianz už v jedenástich štátoch USA. Ťaženie na trhu poistenia nehnuteľností začal koncern v decembri v Arizone a v tomto roku pribudne ďalších štrnásť štátov únie.

„Konkurenčný boj v USA je mimoriadne ostrý. Mnohí sa pokúšajú vytĺcť zo zmien kapitál,“ komentoval premeny amerického trhu Michael Barry z Ústavu poistovacích informácií, ktorý funguje ako poradenská spoločnosť v oblasti poistovníctva.

Aby poistovňa dodala vlastným plánom váhu, od začiatku tohto roka zriadila i funkciu člena predstavenstva pre riadenie obchodných operácií v USA, ktorým sa stal Američan Jay Ralph.

Manažér naznačil, že značku Allianz zacieli na najširšie vrstvy zákazníkov, kým Fireman's Fund zostane vyhradená bohatšej klientele. Nemecký koncern vlastní v USA aj správcu nehnuteľností Pimco a poistovňu Allianz Life zameranú na oblasť životného poistenia. Pokiaľ ide o metódy prieniku, Allianz stavila na nezávislé odbytové agentúry. Ich sieť má dnes asi 2 500 členov. Tento spôsob predaja poistiek vraj ušetrí značné náklady na reklamu.

Jozef Gárik

Prudký nárast e-mailov – postrach nepripravených zákazníckych centier

E-mail prednedávnom oslávil 25. narodeniny. Súčasná vlna písomných správ zákazníkov cez e-mail a web stavia zákaznícke centrá pred nové výzvy. Spotrebitelia očakávajú reakcie cez online kanály veľmi rýchlo. Samoučiace softvérové riešenia môžu podporovaným zákazníckym centrom pomôcť dynamicky pracovať so zmeneným komunikačným správaním.

„Digitálny“ zákazník v súčasnosti vyhľadáva, objednáva a komunikuje cez e-mail a web. Vo všetkých odvetviach pribúda počet zákazníckych požiadaviek cez e-mail a internet. Ročne je to asi o 20 percent, v závislosti od branže sa už každý tretí kontakt realizuje digitálne.

Internet Generation sa mení na najkúpypyschnejšiu cieľovú skupinu 25- až 35-ročných. V roku 2015 budú spoločne s takzvanými Advanced Immigrants – ktorí ako dospelí prispôbili svoje komunikačné správanie webu – tvoriť väčšinu obyvateľstva a digitálny kanál sa bude považovať za samozrejmosť. „Zákazník 2.0“ očakáva vzhľadom na rýchlosť a dostupnosť informácií nové štandardy. A navyše využíva slobodu internetu aj na oznamovanie svojho sklamaní z reakcií niektorých firiem na blogoch alebo cez Twitter. Na komunikačné požiadavky rastúceho digitalizovaného zákazníckeho prostredia nie sú firmy ani organizácie pripravené. Mnoho firiem ešte stále rozlišuje, či požiadavky zákazníkov prichádzajú cez telefón, list alebo e-mail. Nekonzistentné reakcie a zlé služby už nespĺňajú očakávania digitálne orientovaných koncových zákazníkov.

Výskumy ukazujú, že automatické služby cez e-mail a World Wide Web generácia internetu už dávno akceptuje, ak ich dokážu presvedčiť priateľským prístupom a kvalitou obsahu. Je nepodstatné, či sa reakcia poskytovateľa (Response-Management) zrealizuje manuálne alebo automaticky pomocou inteligentnej aplikácie. Pre zákaznícke centrá je preto stratégia digitálnych komunikačných služieb na efektívny a vhodný dialóg so zákazníkmi existenčne dôležitá. Klasické softvérové riešenia neposkytujú dostačujúce možnosti rýchleho, transparentného a automatizovaného spracovania požiadaviek zákazníkov cez e-mail alebo internet. Veľké firmy ešte stále používajú na komunikáciu so zákazníkmi Office-Software (Outlook, Lotus Notes...). Výsledok: žiaden prehľad, chybná prioritizácia požiadaviek, transakcie sa strácajú, zákazník dostane na tú istú požiadav-

ku rôzne odpovede, neexistuje história transakcií, žiadne meranie kvality, vysoké nároky na manuálne spracovanie. Skrytý potenciál efektivity je enormný. Smerodajné je zabezpečiť jednotné a dokumentované vybavovanie podobných požiadaviek a spĺňať všetky zákonné požiadavky na prehľadnosť a archiváciu. Cieľom digitálnej stratégie služieb je znižovanie nákladov, skrátenie reakčných časov a automatizácia procesov. Lenže ako dosiahnuť vyššiu kvalitu služieb pri nižších prevádzkových nákladoch?

Samoučiace riešenia z komunikácie so zákazníkmi generujú vedomosti a tým vytvárajú bázu na dynamické sprostredkovanie vedomostí, cieľnú stratégiu automatického spracovania denne sa opakujúcich požiadaviek zákazníkov.

Ako to funguje?

Správa doručená od zákazníka (e-mail, fax, list, SMS, Web-Self-Service) sa automaticky podrobí analýze obsahu a podľa priority transakcie alebo zákazníka v optimálnom momente distribuuje medzi pracovníkov s potrebnými zručnosťami. Pracovníci dostanú návrhy pravdepodobných odpovedí, ktoré už predtým použili kvalifikovaní špecialisti na zodpovedanie obdobných transakcií. V priemere šesť z desiatich odpovedí sa vybaví len kliknutím. Priemerný čas spracovania sa zníži o 25 až 55 percent, zlepši sa reakčná rýchlosť a zvýši sa podiel odpovedí vybavených vo 1st Level.

Rýchlosť a kvalita je rozhodujúca

Hlavným poznatkom pri využívaní samoučiaceho softvéru pre automatizovaný dialóg so zákazníkmi je takýto: generácia internetu očakáva rýchle reakcie a nemá problém s automatizovanými systémami; ak sú otázky zodpovedané kompletne, dostane použiteľné informácie alebo kompetentnú pomoc. Vedomosti sú centrálnym faktorom stratégie digitálnych služieb, ktorá by sa už dnes mala rozvíjať v našich hlavách, aby sme zajtra reagovali efektívne. Jasné je však aj to, že bez kvalitne vyškolených pracovníkov to nepôjde ani v budúcnosti. Pretože aj inteligentné technológie vyžadujú dobrých učiteľov.

Predbežné výsledky technického poistného za rok 2009

Prezentované štatistické údaje boli zozbierané od členských poisťovní SLASPO na základe Uznesenia č. 8 Zhromaždenia SLASPO z 15. 5. 2007, kde sa členské poisťovne dohodli, že budú na štvrtročnej báze poskytovať SLASPO technické poistné v štruktúre rozčlenené na životné poistenie a neživotné poistenie.

Objem celkového technického poistného za rok 2009 bol 2,02 mld. eur. Oproti roku 2008 sa zaznamenal pokles o 4,23 percenta. Tento pokles sa prejavil v životnom poistení aj v neživotnom poistení. Celkové technické poistné v životnom poistení bolo 1,062 mld. eur, medziročný pokles je o 4 percentá. Najväčší pokles v životnom poistení – až 33 percent – zaznamenalo poistenie spojené s investičným fondom – jednorazovo platené na rozdiel od bežne plateného poistenia spojeného s investičným fondom, ktoré zaznamenalo nárast o vyše 10 percent. Na základe metodiky, na ktorej sa SLASPO dohodlo s členskými poisťovňami, sa do jednorazovo plateného poistenia spojeného s investičným fondom zahŕňajú údaje za Unit-linked jednorazovo a mimoriadne platené. Do bežne plateného poistenia s investičným fondom sa zahŕňajú údaje za Unit-linked bežne a skupinovo platené.

Pokles technického poistného v neživotnom poistení bol v roku 2009 o cca 4,5 percenta – z toho technické poistné v povinnom zmluvnom poistení zaznamenalo pokles o 11,25 percenta, havarijné poistenie pokles o 4,91 percenta a ostatné neživotné poistenie pokles o 0,23 percenta. Podiel životného a neživotného poistenia na celkovom technickom poistnom sa stabilizoval na hodnoty ako pred krízou: životné poistenie voči neživotnému 52,58 : 47,42 percenta (v 1. štvrtroku 2009 bol pomer 45,24:54,76, v 2. štvrtroku 2009 49,53:50,47, v treťom štvrtroku 50,84:49,16).

(lb)

Poznámky:

- 1 Kapitálové poistenie jednorazové - riadky 1, 6, 11 a stĺpce 1 a 3 z výkazu Ppn(PTZ)03-04
- 2 Kapitálové poistenie bežne platené - riadky 1, 6, 11 a stĺpce 2 a 4 z výkazu Ppn(PTZ)03-04
- 3 Poistenie spojené s investičným fondom jednorazové - súčet riadok 16 a stĺpce 1 a 3 z výkazu Ppn(PTZ)03-04
- 4 Poistenie spojené s investičným fondom bežne platené - riadok 16 a stĺpce 2 a 4 z výkazu Ppn(PTZ)03-04
- 5 Pripoistenie - riadok 21 a stĺpce 1, 2, 3, 4 z výkazu Ppn(PTZ)03-04
- 6 Aktívne zaistenie (ŽP) - riadok 27 a stĺpce 1, 2, 3, 4 z výkazu Ppn(PTZ)03-04
- 7 PZP - riadok 1 a stĺpec 3 z výkazu Ppn (PTN) 04-04
- 8 Havarijné poistenie - riadok 1 a stĺpec 4 z výkazu Ppn (PTN) 04-04
- 9 Neživotné poistenie ostatné - riadok 1 a stĺpce 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 z výkazu Ppn (PTN) 04-04
- 10 Aktívne zaistenie (NP) - riadok 1 a stĺpec 12 z výkazu Ppn (PTN) 04-04

Poisťovňa	ŽIVOTNÉ POISTENIE						NEŽIVOTNÉ POISTENIE						podiel na trhu celkom	TECHNICKÉ POISTNÉ CELKOM		
	podiel na trhu	kapitálové životné poistenie			poistenie spojené s investičným fondom			podiel na trhu	spolu 7-10	PZPMV7	havarijné poistenie ⁸	neživotné poistenie ostatné ⁹			aktívne zaistenie ¹⁰	
		spolu 1-6	jednorazovo ¹	bežne platené ²	jednorazovo ¹	bežne platené ²	pripoistenie ⁵									aktívne zaistenie ⁶
1 AEGON Životná poisťovňa, a.s.	1,95%	20 653	0	286	14 251	4 879	0	0,00%	0	0	0	0	0	0	1,02%	20 653
2 Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.	23,77%	252 361	967	130 864	32 973	32 395	0	37,98%	363 614	104 612	98 476	156 463	4 063	0	30,51%	615 975
3 AMSLICO AIG Life poisťovňa a. s.	11,18%	118 677	49	76 797	538	18 891	22 402	0	0,51%	4 846	0	4 846	0	0	6,12%	123 523
4 AXA životní poisťovňa, a. s., pobočka poisťovne z iného členského štátu	3,73%	39 580	0	213	6 476	30 828	2 063	0	0,12%	1 133	0	1 133	0	0	2,02%	40 713
5 ČSOB Poisťovňa, a. s.	5,24%	55 645	19 274	21 134	8 459	1 938	4 840	0	2,07%	19 827	6 262	5 608	7 957	0	3,74%	75 472
6 D.A.S. poisťovňa právnej ochrany, a. s.	0,00%	0	0	0	0	0	0	0	0,25%	2 438	0	2 438	0	0	0,12%	2 438
7 Generali Slovensko poisťovňa, a. s.	8,74%	92 727	3 732	29 350	3 400	48 240	8 005	0	11,67%	111 695	26 285	42 923	42 487	0	10,13%	204 422
8 ING Životná poisťovňa, a. s.	8,43%	89 447	1 570	21 081	1 841	47 907	17 048	0	0,00%	0	0	0	0	0	4,43%	89 447
9 KOMUNÁLNA poisťovňa a. s. Vienna Insurance Group	3,37%	35 808	5 902	25 076	1 540	1 504	1 786	0	5,04%	48 282	20 181	19 901	8 200	0	4,17%	84 090
10 KONTINUITA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group	4,95%	52 537	11	41 898	4 303	3 307	3 018	0	0,03%	272	0	272	0	0	2,62%	52 809
11 KOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group	18,13%	192 413	98 600	69 895	1 115	3 534	19 269	0	28,76%	275 355	100 648	90 706	76 018	7 983	23,17%	467 768
12 Groupama poisťovňa, a. s.	0,00%	0	0	0	0	0	0	0	0,70%	6 698	2 808	2 216	1 674	0	0,33%	6 698
13 Groupama životná poisťovňa, a. s.	0,09%	923	105	714	0	0	104	0	0,00%	0	0	0	0	0	0,05%	923
14 Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.	0,16%	1 731	0	1 731	0	0	0	0	0,89%	8 541	0	8 541	0	0	0,51%	10 272
15 Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a. s., Vienna Insurance Group	3,16%	33 530	15 913	9 415	291	6 451	1 460	0	0,00%	0	0	0	0	0	1,66%	33 530
16 Poisťovňa Poštovej banky, a. s.	0,19%	1 967	2	782	0	0	1 183	0	0,07%	629	0	78	551	0	0,13%	2 596
17 UNION poisťovňa, a. s.	1,18%	12 566	63	8 090	67	2 548	1 798	0	2,42%	23 136	377	124	22 635	0	1,77%	35 702
18 UNIQA poisťovňa, a. s.	2,65%	28 128	452	14 687	178	9836	2975	0	7,90%	75 629	16623	30556	28 450	0	5,14%	103 757
19 VICTORIA - VOLKSBANKEN Poisťovňa, a. s.	0,71%	7 542	3178	737	3627	0	0	0	0,05%	474	0	0	474	0	0,40%	8 016
20 Wüstenrot poisťovňa, a. s.	2,38%	25 267	20	12 598	0	11 318	1 331	0	1,55%	14 858	6 746	3 061	5 051	0	1,99%	40 125
21 Slovenská kancelária poisťovateľov	0,00%	0	0	0	0	0	0	0	0,00%	6	6	0	0	0	0,00%	6
SPOLU	100,00%	1 061 501	149 848	466 288	65 095	255 714	124 556	0	100,00%	957 433	284 548	293 649	367 190	12 046	100,00%	2 018 935

Francúzsky komisár chce regulovať trh efektívne

Michel Barnier

Päť rokov po odchode z európskej politiky sa Michel Barnier vracia, stal sa komisárom v druhej Barrosovej exekutive. Po tvrdých rokovaniach sa Francúzsku podarilo dostať portfólio vnútorného trhu, pod ktorý spadá aj regulácia finančných služieb.

Jeho slabosťou bude nedostatok skúseností s politikou vnútorného trhu. Jeho postavenie oslabuje aj fakt, že je začiatovníkom v regulácii finančných trhov, ktoré spadajú do jeho portfólia. V kontexte finančnej krízy to môže byť vážny hendikep.

Prezident francúzskeho think-tanku Jean-Dominique Giuliani, to však ako nevýhodu nevidí: Európski komisári nemajú byť supertechnikmi: namiesto toho sa uprednostňuje všeobecný pohľad o veciach.

Zmierňovanie napätia s Londýnom

Barnierovo menovanie do portfólia vnútorného trhu vyvolalo živé diskusie v Británii. Francúz bude zodpovedný za tvorbu pravidiel pre finančný sektor, ktorý sa sústreďuje najmä v Londýne. Obviňovali ho z prílišnej blízkosti k prezidentovi Sarkozymu, ktorý menovanie Barniera na tento post dokonca nazval víťazstvom pre Francúzsko a veľkou prehrou pre Britániu.

Sarkozyho slová vyvolali v londýnskom finančnom centre City ostré reakcie. Slová francúzskeho prezidenta o tom, že v Európe triumfujú francúzske idey regulácie, interpretovali britskí bankári ako „vyhlásenie vojny“. Barnier sa snažil zmierniť napätie. Aj preto si vybral britsko-francúzsku hovorkyňu, Chantal Hugues. Ešte dôležitejšie je, že Barnierovi bude na mieste generálneho riaditeľa pre vnútorný trh asistovať Brit Jonathan Faull. Bude musieť úzko spolupracovať s ďalšou Britkou, predsedníčkou Výboru EP pre hospodárske a menové záležitosti Sharon Bowlesovou.

Barnier už bol komisárom predtým a je si úplne vedomý procedúr, povedal Giuliani. Odmietol názory, že ho bude kontrolovať Paríž. Barnier je dostatočne skúsený na to, aby pochopil ako funguje Komisia, Európsky parlament a Európska rada. Bol už členom všetkých troch inštitúcií.

„Myslenie francúzskeho politika na tomto poste bude viac politické“, povedal Giuliani. Ak by bol na poste britský nominant, bol by príliš prepojený s finančným centrom City.

Barnier bráni zásadu rovnakého zaobchádzania s členskými krajinami. Mieni klásť dôraz na rovnosť zaobchádzania so všetkými členskými krajinami. Londýn pravdepodobne ocení jeho otvorenosť a ochotu spolupracovať. Mimovládne organizácie, ktoré s ním

spolupracovali ešte ako s ministrom poľnohospodárstva, ho popisujú ako človeka otvoreného dialógu a konzultáciám, hoci počas svojho pôsobenia nepriniesol do poľnohospodárskej politiky žiadne zásadné zmeny.

Tri priority

Prvou prioritou je posilnenie vnútorného trhu. Potom nasleduje stratégia na ukončenie hospodárskej krízy, treťou je rozvoj poznatkovo orientovanej ekonomiky. Pri reguláciách bude musieť dokončiť prácu začatú jeho predchodcom Charliem McCreevym z Írska. Barnier sa zasadzuje za efektívnu reguláciu trhu bez vytvárania neprimeraných prekážok.

Európsku stratégiu ochrany duševného vlastníctva chce prispôsobiť novým výzvam, napríklad v dôsledku digitalizácie. Za nevyhnutné považuje pokračovanie v rokovaniach o európskom patente a jednotnom systéme riešenia právnych sporov, ktoré s tým súvisia. Barnier predložil aj dlhý zoznam oparení, ktoré chce v najbližších piatich rokoch implementovať. Je v ňom štvrtá revízia smernice o minimálnych kapitálových požiadavkách, či vytvorenie garančného fondu pre prípady krachu bánk.

Barnier chce tiež opätovne otvoriť Smernicu o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID) a Smernicu o zneužívaní trhu.

Kto je Michel Barnier

Narodil sa v roku 1951 vo francúzskom departemente Isère. Politickú kariéru začal v 1973 v tíme vtedajšieho ministra pre životné prostredie Roberta Pujadeho. V roku 1978 sa Barnier stal najmladším členom francúzskeho parlamentu. Ostal ním až do roku 1993. V období 1993-95 bol ministrom životného prostredia, v rokoch 1995-1997 ministrom pre európske záležitosti. V 1997 bol zvolený za senátora za departement Savoie, v Senáte predsedal výboru pre európske záležitosti. V roku 1999 sa stal európskym komisárom pre regionálny rozvoj. V roku 2004 sa vrátil do francúzskej politiky, stal sa ministrom zahraničných vecí. V máji 2005, po referende o Ústavnej zmluve odstúpil. Keď sa v roku 2007 stal francúzskym prezidentom Nicolas Sarkozy, Barnier nastúpil na miesto ministra poľnohospodárstva. Hneď na začiatku musel odolávať protestom francúzskych rybárov kvôli stanoveným kvótam. Dva roky bránil regulované poľnohospodárstvo. Narážal na liberálnejšie názory v Európskej komisii. Zapojil sa do hodnotenia potravinovej a poľnohospodárskej politiky, prijatého počas Francúzskeho predsedníctva EÚ v roku 2008, ktorého cieľom bolo modernizovať Spoločnú poľnohospodársku politiku. V roku 2009 bol Barnier zvolený za člena Európskeho parlamentu a stal sa lídrom francúzskej stredopravej delegácie UMP (Zväz pre ľudové hnutie) v EP. Francúzska vláda ho vybrala za svojho kandidáta v druhej Barrosovej exekutive.

(EA)

Jean-Dominique Giuliani

Snímky archív.

Problémy s jednotným európskym platobným priestorom

Smernica o platobných službách sa zamotáva vo výnimkách

Platby v rámci 31 európskych krajín by sa po implementovaní ambiciózneho smernice o platobných službách do národných zákonov mali stať rýchlejšími, lacnejšími a jednoduchšími. Členské štáty sa však začínajú vyhýbať niektorým častiam nariadenia. Môže to ohroziť dosiahnutie stanovených cieľov.

Smernicu o platobných službách prijali po mesiacoch zložitých vyjednávaní v marci 2007. Cieľom je vytvoriť skutočný európsky trh pre platby, ktorý by znížil náklady spojené pre obe strany – pre spotrebiteľov aj pre platobné inštitúcie. Z užívateľského hľadiska by to znamenalo, že platby by sa stali efektívnejšími a inštitúcie by boli schopné spracovať viac transakcií.

Inštitúcie by museli vykonávať platby rovnako rýchlo a s rovnakými nástrojmi ako ich konkurenti, a to bez ohľadu na to, kde sídlia a či ide o domáci alebo medzinárodný transfer.

Prevody za dva dni

Prevody trvajúce menej ako dva dni miesto piatich pracovných dní? Aj to zahŕňa smernica o platobných službách, ktorú transponovali zatiaľ v 20 z 31 krajín. V prípade omylu alebo sprenevery by malo byť možné prostriedky získať späť aj osem týždňov po uskutočnení platby. Hoci výhody iniciatívy prevažujú jej slabé stránky, pozorovatelia sa zhodli, že sa nakláňa viac na stranu bánk a kartových spoločností, a nie predajcov, maloobchodníkov či užívateľov.

Maloobchodná lobby EuroCommerce dlhodobo vyjednáva s Európskou komisiou o zrušení mnohostranných výmenných poplatkov (multilateral interchange fees – MIFs), ktoré predajcovia platia za akceptovanie niektorých kariet – pričom za kreditné sa účtuje viac ako za debetné. Lobby chce presadiť právo na príplatok, ktorý by kompenzoval náklady za platbu kartou.

Výnimky sa ukazujú ako kontraproduktívne. Hlavným cieľom smernice bolo podporiť hospodársku súťaž, miesto toho robí zatiaľ opak – najmä na trhu s kartami. Netvrdia to len lobingové skupiny, ale pripúšťa to aj Európska komisia. Trh sa čoraz viac koncentruje v rukách Visa a Mastercard.

Začiatkom roku 2005 banky v Európe začali vydávať karty so širším využitím, za ich použitie sa však účtovali vysoké poplatky. Preto napríklad vo Veľkej Británii opustili starú národnú schému SWIFT a nahradil ju Maestro. Podobný vývoj zaznamenali aj v Holandsku či Belgicku.

Ochrana dát

Kartové spoločnosti zdôrazňujú, že nové pravidlá dostatočne nepokrývajú riziko sprenevery a podvodov pri transakciách. Smernica totiž opäť dáva výnimku a členským štátom ňou umožňuje prijať menej prísne pravidlá o ochrane spotrebiteľa a bezpečnom užívaní elektronických platobných nástrojov.

V praxi sa rozmohlo, že keď podvodníkov chytia, tí jednoducho zatvorí obchod a prejdú do inej banky, pretože platobné inštitúcie nemajú povinnosť zdieľať dáta s cieľom zabrániť sprenevere. Inštitúcie vyzývajú EÚ, aby prijala pravidlá, aby sa takéto informácie mohli vymieňať.

Kedy SEPA?

Od začiatku novembra by mal fungovať očakávaný systém priameho inkasa SEPA, ktorý má znížiť administratívne náklady za cezhraničné platby.

Postupuje však veľmi pomaly a zatiaľ šesť krajín oficiálne požiadalo o viac času na implementovanie schémy do národných bánk. Estónsko, Grécko, Lotyšsko, Poľsko, Švédsko a Fínsko by mali byť hotové budúci rok. Oneskorenci, ktorí presiahnu čas dohodnutý medzi EÚ, budú čeliť vyšetrovaniu. SEPA a Slovensko
Slovensko prijalo zákon o platobných službách na poslednú chvíľu, prezident ho podpísal koncom novembra 2009. (Viac v Poistných rozhľadoch 6/2009, Platobný styk jednoduchší a lacnejší, s. 12 – 14).

(EuActiv)

SEPA – Single Euro Payments Area

- využitie potenciálu spoločnej meny v bezhotovostnom platobnom styku
- zjednotenie poplatkov za platby v eurách v rámci eurozóny s poplatkami v rámci jednotlivých krajín
- jednotný priestor pre platby v eurách
- odstránenie národných bariér pre cezhraničné platby v eurách
- harmonizácia technických štandardov, pravidiel a postupov pri úhradách, inkasách a platobných kartách
- SEPA je iniciatíva komerčných bánk, PSD (Payment Services Directory) je nariadenie Európskej únie
- schválenie zákona NR SR č. 492/2009 Z. z. o platobných službách (účinnosť od 1. decembra 2009)

Bude z kuriozity poisťovací precedens?

Bude to pomaly už päť rokov, čo na juhu USA zúril hurikán Katrina. Za obeť mu padlo nielen veľkomes- to New Orleans, ale aj dom Neda Comera, obyvateľa mestečka Pass Christian v štáte Mississippi. Na rozdiel od tisícok iných obetí tejto veľkej prírodnej katastrofy sa však Ned Comer neuspokojil so skromným vládnym odškodnením. Rozhodol sa riešiť vec rázne. Podal žalobu na tých, čo sú podľa jeho názoru zodpovední za vyčíňanie živlov – teda proti ropným koncernom, ktoré sa vypúšťaním skleníko- vých plynov podieľajú na zmene podnebia. Žalobca sa najprv dočkal len úsmeškov a nezakrývanej ironie mocných. Ale už sa karta obrátila.

Prvostupňový súd síce žalobu odmietol, ale odvolací súd mu dal za pravdu a uznal, že o veci sa môže viesť riadne súdne pojednávanie, a to pravdepodobne tohto roku. Ned Comer versus Murphy Oil – píše sa na titulnej strane rozsudku, ktorý má dvadsaťtri strán.

Vzhľadom na to, že v USA sú prípustné aj hromadné žaloby, nejde o žart. Ak by Comer vyhral, predchádzajúce podobné procesy proti tabakovému priemyslu alebo proti výrobcam azbestu by boli v porovnaní s týmto prípadom len menšími epizódami. Ochrana životného prostredia je totiž v USA ostro sledovanou záležitosťou.

Žaloba má teraz v priamej kauzalite dokázať, že vznik ničivých hurikánov je aj dôsledkom nezodpovednej činnosti konkrétnych priemyselných spoločností.

A tými môžu byť práve tak chemické podniky, ako aj oceľiarne či automobilky. Ak by súd uznal ich podiel na zmene klímy, tieto subjekty by do celej záležitosti celkom iste zatiahli aj americké poisťovne s nepredví- dateľným dopadom na celé odvetvie.

Comera a jedenásť ďalších občanov zastupuje právnik F. Gerald Maples. Ten neskrýva optimizmus. Dôkazná situácia je podľa neho ešte lepšia ako v prípade azbestovej záležitosti. Poukazuje na správu Organizácie Spojených národov o klimatických zmenách a tvrdí, že za pravdu mu svojím spôsobom dáva aj postup poisťovní v USA. Tie za poistenie nehnuteľností na ohrozenom území žiadajú stále vyššie sumy.

(jg)

Ilustračné snímky archív.

Nižšie straty Munich Re

Podľa údajov spoločnosti Munich Re, ktorá sa zaoberá zaistovaním, prírodné katastrofy v minulom roku si vyžiadali menej životov a spôsobili menej ekonomických strát ako v predchádzajúcom. V každoročnej správe o činnosti firma konštatuje, že dôvodom lepšej situácie vo firme je práve menej prírodných katastrof a relatívne priaznivejšie počasie. Súhrnné ekonomické straty v minulom roku dosiahli 50 mld. USD. V roku 2008 to bolo 200 mld. USD. Celkove sa počet priemerných živelných udalostí v zásade neznižil. „Tendencia k zväčšeniu rozsahu katastrof spojených s počasím ostáva, riziko takých geofyzikálnych udalostí, ako je zemetrasenie je nezmenené,“ povedal pre BBC profesor Peter Hoeppe, ktorý vedie v Munich Re oddelenie geofyzi- kálnych rizík. V dôsledku prírodných katastrof v minulom roku zahynulo asi 10 000 ľudí, najviac počas zemetrasenia na Sumatre, pri ktorom zahynulo 1 200 ľudí. Najdrahšou živelnou udalosťou bol uragán Klaus, ktorý spôsobil poistné plnenie tri miliardy dolárov a ekonomické škody v hodnote 5,1 mld. dolárov.

(ba)

Ničivé následky zemetrasenia na Sumatre

Peter Hoeppe

Snímky archív

Príliš dôležité, aby padli

Do finančnej elity patrí
aj šesť poisťovní

Dôležitá pre udržanie systému. Banka či poisťovňa, ktorá si vyslúži túto charakteristiku, patrí medzi opory svetového finančnictva a ako taká sa dostane pod mimoriadnu kontrolu štátov a najrôznejších dozorných orgánov. Na sklonku minulého roka rozhodla o tomto riešení Rada finančnej stability, založená vlni na jar na základe politického podnetu štátov patriacich do skupiny G 20.

S istým zjednodušením možno povedať, že finančné a poisťovacie ústavy s týmto predikátom sa nemusia obávať zániku, pretože medzinárodné spoločenstvo nedovolí, aby zbankrotovali. Ich pád by ohrozil rovnováhu celého svetového systému. Svet má vďaka tomu získať väčšiu istotu, že prípadné nové finančné otrasy sa už nebudú šíriť tak ľahko, ako sa to stalo pred rokom a pol. Mario Draghi, guvernér talianskej centrálnej banky, ktorý v súčasnosti predsedá Rade finančnej stability, sa domnieva, že jednotlivé subjekty finančného trhu sa ešte stále nesprávajú dosť opatrne, takže ďalšie regulačné a podporné opatrenia sú nevyhnutné.

Do výberovej skupiny svetového finančnictva medzinárodní ekonómovia zaradili tridsať subjektov. Z nich je dvadsaťštyri bánk a šesť poisťovní. Povinnosťou týchto ústavov je vypracovať operatívne plány, podľa ktorých by postupovali, ak by sa dostali ťažkostí. V žargóne sa týmto dokumentom hovorí testamenty.

Rada finančnej stability sa intenzívne pokúša znížiť zraniteľnosť svetového finančného systému. Naznačila už, že navrhnuté opatrenia budú komplexné, ale ich detaily nebudú známe skôr ako koncom tohto roka a do platnosti vstúpia zrejme až na jeseň 2012. Z poisťovní sa na listinu subjektov „dôležité pre udržanie systému“ dostala šesticca Aegon, Allianz, Axa, Aviva, Swiss Re a Zurich.

Z bánk sú to Banca Intesa, BBVA, BNP Paribas, Credit Suisse, Deutsche bank, ING, Santander, Societe Generale, UBS, Unicredit (kontinentálna Európa), Barclays, HSBC, Royal Bank of Scotland, Standard Chartered (Veľká Británia), Bank of America – Merrill Lynch, Goldman Sachs, JP Morgan Chase, Morgan Stanley, Royal Bank of Canada (Severná Amerika) a Mitsubishi UFJ, Mizuho, Nomura, Sumitomo Mitsui (Japonsko).

(jg)

Daniel Gros

Liečba
verejných
financií
nestačí

Skupina problémových krajín
má rozdielne predpoklady
na konsolidáciu

Spojením krajín s finančnými problémami do jednej skupiny PIGS (Portugalsko, Írsko, Grécko, Španielsko) môžeme prehliadnúť kľúčový indikátor domácich úspor, píše v štúdiu riaditeľ bruselského Centra pre európske politické štúdie Daniel Gros.

Na finančných trhoch sa vytvoril nový termín pre krajiny eurozóny s problémami – PIGS (v preklade prasce). Portugalsku, Írsku, Grécku a Španielsku sa hodnota dlhopisov pohybuje rovnako. Tieto štáty mali dlhý dynamický rast založený na lacných úveroch. Skončil krachom, ktorý neoveriteľne rozhádzal ich verejné financie. Objavili sa obavy, či budú schopné splácať dlhy.

Chybná jednostrannosť

Pri určovaní udržateľnosti verejného dlhu by sme sa nemali zameriavať iba, možno ani prevažne, na dnešné finančné účty, ale na rovnováhu zdrojov pre celú krajinu. V tomto svetle vystanú jasné rozdiely. „Pigs“ sa skladajú z dvoch značne rozličných skupín, pričom Grécko a Portugalsko sú v slabšej pozícii pre nedostatok domácich úspor.

Hrubá miera domácich úspor týchto dvoch krajín – súkromných a štátnych spolu – je na nízkej úrovni: v Grécku len 7,2 % HDP, v Portugalsku 10,2 %. Na porovnanie – priemer v eurozóne je 20 %. Írsko a Španielsko so 17 % a 19 % sú bližšie k priemeru eurozóny než ku Grécku a Portugalsku. Z toho vyplýva, že Írsko a Španielsko budú schopné splácať vládne dlhy z národných úspor, keďže investície do stavebníctva padli a už neabsorbujú takú značnú časť úspor. Grécko a Portugalsko sú unikátne v ich vysokej závislosti od zahraničného kapitálu.

Hrubá miera úspor ukazuje domáce zdroje dostupné na financovanie domácich investícií a spotreby kapitálu. Pri takej nízkej miere úspor nie je prekvapením, že Grécko a Portugalsko neboli schopné financovať ani minimálnu mieru čistých investícií z domácich zdrojov.

Viac minú ako nasporia

Grécko je v eurozóne unikátne tým, že jeho čistá miera národných úspor bola už takmer desaťročie negatívna. V roku 2008 dosiahla mínus 5,1 % HDP (len Portugalsko bolo na tom horšie). Naproti tomu priemer eurozóny je plus šesť percent HDP. Dokonca aj pobaltské krajiny, ktoré pri financovaní stavebného boomu záviseli od zahraničného kapitálu, sú s čistou mierou úspor bezpečne v plusovej oblasti.

Nízka miera domácich úspor má dva dôsledky:

1. fiškálne opatrenia samé o sebe problém nevyriešia,
2. vykúpenie bude drahé.

Banky budú čeliť nárastu nesplácaných pôžičiek a napokon ich aj tak bude musieť vykúpiť vláda. Opasok sa musí utiahnuť celej ekonomike. Aby sa Grécko a Portugalsko dostali na udržateľnú ekonomickú trajektóriu, musia zvýšiť úspory. Jednoducho povedané, musia znížiť spotrebu asi o desať percent HDP.

Rázne škirty

Jedna vec je poskytnúť financie krajine alebo firme, ktorá generuje silný vnútorný cash-flow a do problémov sa dostala len pre nadmerné investície (prípady Írska a Španielska). Úplne inou vecou je dávať niekomu, kto má hodnotu vlastného majetku nízku, pretože vnútorný cash-flow nestačí ani na to, aby udržal základný kapitál spoločnosti (prípady Grécka a Portugalska).

Keď niekto preberá kontrolu nad firmou v problémoch, neberie do úvahy len názory manažmentu. Aj vykúpenie krajiny má zmysel len vtedy, ak prispejú všetci aktéri. Záchrana krajiny, ktorá príliš veľa spotrebuje, má zmysel, ak celá politická spoločnosť akceptuje, že je potrebné viac než fiškálne opatrenia. Predtým ako niekto zvonka začne vôbec zvažovať, že do hry vstúpi, sú potrebné hlboké škirty v mzdách v súkromnom sektore a v spotrebe.

Európsky Pakt stability je nesprávny, pretože sa zameriava len na jeden sektor (vládu) a nie všetky zdroje krajiny. V dlhodobom meradle záleží práve na nich. Predchádzanie opakovaniu problémov najslabších z „Pigs“ si bude vyžadovať sústredenie dohľadu aj na tento aspekt.

(CEPS- E)

Snímka archív.

Responsibility and authority must be in balance

From the interview with Jozef Makúch, Governor, National Bank of Slovakia (p.2)

I positively evaluate the cooperation with the Slovak Insurance Association till now and hope that we will collaborate this way in the future. In reference to the fact, that the markets as well as the supervisory and regulatory bodies have different tasks, it is obvious, that there should be different opinions on many things. It is just natural. In fact, it is essentially important to discuss these opinions.

*****

From my perspective, the regular meetings with senior representatives of particular financial market segments represent a very useful platform for the information exchange. This is an opportunity for us to come up with our market view, to summarize the market view of the previous period and to provide information on the upcoming intentions, changes and news in the given segment. Certainly, this will not be the only way of communication. However, as being said before, I find it very useful and I am glad that also your perception of these meetings is the same.

****

The National Bank of Slovakia cooperates with insurance companies on the Solvency II project from the beginning. Information about the status and open questions of the project became an inseparable component of the program at the regular meetings with the senior representatives from the insurance companies. We provide information to broader employee forums from insurance companies that directly deal with this project. We appreciate the participation of the insurance companies in the quantitative impact studies QIS III and QIS IV. The Solvency II frame directive has already been approved, so we are moving to the implementation stage. Despite the different tasks and responsibilities of the regulator, supervisor and the market in the process, the intensive way of cooperation by now is the right way. The information sufficiency should help to eliminate surprises that will be brought by the new regulation. The cooperation will also be carried out through the joint working group of the Ministry of Finance of the Slovak Republic, the National Bank of Slovakia and the Slovak Insurance Association. Referring to the new legislation setup, the method of discussion and cooperation with the market is considered to be a well-established and effective way of work.

It is truth that the Solvency II aimed to be a revolutionary and modern regulation of the insurance sector. With its degree of requirements and instruments for the identification and risk regulating, Solvency II outreached the regulation of other sectors. In this context it may seem that in comparison with the other sectors, there are plans to put stricter perhaps even duplicate requirements on the insurance sector. In my opinion, however, we must wait for the statutory text of the OMNIBUS II directive proposal, which should also deal with insurance, and take a use of time and space for marking up the existing drafts. We are the part of the EU and because of that the legal rules are obligatory for us. This legislation is always the result of big discussion and compromise in the end. It is a regular right and maybe also an obligation of the CEA to participate in the negotiation in so far as the compromise should be acceptable for the market. In my opinion in the issue of capital requirements, the efforts are rather opposite – there is a strong market pressure on group support.

Development of the Czech insurance market (p.)

Eva Ducháčková, University of Economics, Prague

From the real growth perspective, the development of insurance market in the Czech Republic was characterized by relatively eminent growth of prescript insurance rate. In 2004-2006, under the influence of life insurance progress, the growth figures considerably have changed. In 2007, there was again a growth, mainly in life insurance. By contrast, the year 2008 produced not only the growth slow-down, but from the real view it meant a decrease. The change was related to both life and general insurance segments. In life insurance the change was greater.

The development of insurance in the time of the financial crisis meant and also means impacts on life insurance. In general insurance the impacts are different, depending on the character of the industry. Negative impact is seen in the car insurance, where lower sales means lower interest in correspondent products or property insurance. There is a growth in interest of insurance products that are important in connection with the crisis – debt insurance, insurance of the disability of paying off a debt or other types of insurance that react to financial risks. Lately, the insurance for entrepreneurs is growing.

For insurance markets the crisis offers a solution for the insurance company risk control demands, revaluation of models used in the insurance company financial control and insurance company investments. Regarding to these problems the insurance companies are forced to react and be more realistic when pricing the insurance products.

